

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANABİLİM DALI

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN KAYNAĞTIRMA
UYGULAMALARINDAKİ YETERLİKLERİNİN
BELİRLENMESİ (KKTC ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

FİLİZ TABAKLAR

Lefkoğa

Haziran, 2017

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANABİLİM DALI

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN KAYNAĞTIRMA
UYGULAMALARINDAKİ YETERLİKLERİNİN
BELİRLENMESİ (KKTC ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan: Filiz TABAKLAR

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Mukaddes SAKALLI DEMİROK

Lefkoşa

Haziran, 2017

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼ę¼'ne

Filiz TABAKLAR'a ait "Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarında Yeterliklerinin Belirlenmesi" isimli bu çalışma j¼rimiz tarafından Özel Eğitim Anabilim Dalında Y¼KSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan:

¼ye:

¼ye (Danışman):

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı ge¼en öğretim ¼yelerine ait olduğunu onaylarım.

...../...../2017

Doç. Dr. Fahriye ALTINAY AKSAL

Enstit¼ M¼d¼r¼

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Bu tezin içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kuralların gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

28/06/2017

Filiz TABAKLAR

TEŞEKKÜR

Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Özel Eğitim Anabilim Dalı, yüksek lisans çalışma programının gereği olarak hazırlanan bu araştırmanın amacı KKTC’de Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı ilköğretim okullarında görev yapmakta olan sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarındaki yeterliklerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde araştırmanın problem durumundan sonra, sırayla; amaç, önem, sınırlılıklar, tanım ve kısaltmalar sunulmuştur. Araştırmanın ikinci bölümünde kavramsal çerçeve ve ilgili araştırmalar tanıtılmıştır. Üçüncü bölüm, araştırmanın gerçekleşmesinde benimsenen araştırma yöntemini içermekte olup, dördüncü bölümde bulgular ve yorumlar yer almaktadır. Bulgular bağlamında ulaşılan sonuç, tartışma ve geliştirilen öneriler beşinci bölümde sunulmuştur.

Bu araştırmanın gerçekleştirilmesinde zamanını ve desteğini benden esirgemeyen danışmanım Yrd. Doç. Dr. Mukaddes Sakallı Demirok’a teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Bunun yanında, araştırma süresince hep yanımda olup moral ve desteklerini hiç esirgemeyen öğretmen arkadaşlarım Duygu Demir, Mustafa Dağdelen, Merve Akhan, Arş. Gör. Tuğçe Tatoğlu ve Uz. Zeynep Genç’e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tüm öğrenim yaşamım boyunca bana sabırla her koşulda destek çıkan ve çalışma sürecinde beni koşulsuz destekleyen, her zaman çalışmaya teşvik eden, başarımda çok önemli rolleri olan ve emeklerini hiçbir zaman ödeyemeyeceğim en büyük destekçilerim canım babam Raşit Tabaklar’a annem Hatice Tabaklar’a ve kardeşim Semanur Tabaklar’a yürekten sevgilerimi ve teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak gerek lisans gerekse lisansüstü eğitimimde büyük özveri, sabır ve anlayışla hiç yılmadan beni destekleyen ve her zaman yanımda olan Evrim Çağan İlhan’a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Saygılarımla,

Filiz TABAKLAR

ÖZET

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN KAYNAŞTIRMA UYGULAMALARINDAKİ YETERLİLİKLERİNİN BELİRLENMESİ

Filiz TABAKLAR

Yüksek Lisans Tezi, Özel Eğitim 2017

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mukaddes SAKALLI DEMİROK

Haziran 2017, 77 sayfa

Bu araştırmanın genel amacı; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde 2016-2017 eğitim- öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet ilkokullarında görev yapmakta olan sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarına ilişkin yeterliliklerinin belirlenmesidir. Tarama modeli kullanılan bu araştırmanın evrenini, 2016-2017 eğitim- öğretim yılında KKTC'nin Lefkoşa, Gazimağusa, Girne, Güzelyurt ve Lefke bölgelerindeki Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet ilkokullarında görev yapmakta olan 205 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada 115'i kadın ve 90' ı erkek olmak üzere toplam 205 öğretmene, Adem Bayar (2015) tarafından Türkçeye uyarlanarak geçerlilik ve güvenirlik çalışmasının yapıldığı “ Kaynaştırma Uygulamalarında Öğretmen Yeterliliği Ölçeği” ve “Kişisel Bilgi Formu” uygulanmıştır. Uygulanan ölçekten ve kişisel bilgi formundan elde edilen veriler analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Öğretmenlerin tanıtıcı özelliklerine göre kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliği ölçeğinden aldıkları puanların normal dağılıma uyumu Kolmogorov-Smirnov testi ile incelenmiştir. Öğretmenlerin ölçekten aldıkları puanlar normal dağılım göstermediği ve bağımsız değişkenin iki kategoriden oluşması durumlarda Mann-Whitney U testi kullanılmıştır.

Araştırmanın sonuçlarına göre, sınıf öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarında Öğretmen Yeterliliği Ölçeği'nde yer alan önermelere “katılıyorum” ve “kesinlikle katılıyorum” yanıtını verdikleri tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyetlerine göre kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliği ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan öğretim yeterliği ve sınıf yönetimi yeterliği alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar olmadığı ($p>0,05$) ve işbirliği yeterliği alt boyutundan aldıkları puanlar arasındaki farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). İşbirliği yeterliği alt boyutundan alınan puanlar kadın öğretmenlerin lehine sonuç elde edilmiştir.

Araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin yaş gruplarına ve öğrenim durumlarına göre kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliği ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan öğretim yeterliği, işbirliği yeterliği ve sınıf yönetimi yeterliği alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Öğretmenlerin özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerle etkileşimde bulunma durumlarına göre kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliği ölçeği genelinde ve ölçekte yer alan öğretim yeterliği ve işbirliği yeterliği alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın anlamlı olduğu ($p<0,05$) ,sınıf yönetimi yeterliği alt boyutundan aldıkları puanlar arasında ise anlamlı bir fark bulunmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Öğretmenlerin özel eğitim ile ilgili eğitim alma düzeylerine göre kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliği ölçeği genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Özel eğitim ile ilgili mevzuat ve politikalara, özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere eğitim verme konusundaki özgüven düzeylerine ve özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere eğitim verme tecrübelerine göre kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliği ölçeği genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Anahtar Kelimeler: Sınıf Öğretmenleri, Kaynaştırma Uygulamaları, Öğretmen Yeterlikleri

ABSTRACT**DETERMINATION OF QUALIFICATIONS OF CLASSROOM TEACHERS IN
COMPARATIVE APPLICATIONS****Filiz TABAKLAR****Master Thesis 2017, Special Education****Thesis Advisor: Asst. Assoc. Dr. Mukaddes SAKALLI DEMİROK****June 2017, 77 pages**

The general purpose of this research; In the Turkish Republic of Northern Cyprus, to determine the competence of classroom teachers working in government primary schools affiliated to the Ministry of National Education in the 2016-2017 education in academic year. The research model used in this study is composed of 205 class teachers who are working in the primary schools of the Ministry of National Education in the Nicosia, Famagusta, Kyrenia, Güzelyurt and Lefke regions of the TRNC in 2016-2017 education in academic year. A total of 205 teachers, 115 female and 90 male, were adapted to Turkish by Adem Bayar (2015) and applied the "Teacher Adequacy Scale for Inclusive Practices " and "Personal Information Form" where validity and reliability studies were conducted. The data obtained from the applied scale and the personal information form were analyzed and interpreted.

According to the introductory characteristics of the teachers, the normal distribution fit of the scores obtained from the teacher adequacy scale in the inclusive practices was examined by the Kolmogorov-Smirnov test. The Mann-Whitney U test was used when the scores of the teachers did not show normal distribution and when the independent variable had two categories.

According to the results of the research, it was found that the class teachers responded "I agree" and "I strongly agree" to the proposals in the Teacher Proficiency Scale for Inclusion Studies.

It was determined that there was no statistically significant difference between the scores of the teacher achievement scale ($p > 0,05$) and the scores of the classroom management achievement subscale in terms of gender of the teachers participating in the research and the scores they got from the subscale of cooperation adequacy were significant ($p < 0,05$). The scores obtained from the subscale of cooperation competence were obtained in favor of female teachers.

It was found that there was no statistically significant difference between the scores of the teachers' adequacy scale in the inclusive practices and the scores they received from the teaching adequacy, cooperation sufficiency and classroom management sufficiency subscales included in the scale according to the age groups and education status of the teachers included in the study ($p > 0,05$).

According to the interaction of the teachers with the individuals who need special education, it was found that the difference between the scores of the teaching competence scale and the scores of the coaching competence subscale were significant ($p < 0,05$) and the scores of the subscale of classroom management competence there was no significant difference ($p > 0,05$).

According to the level of education of the teachers about the special education, it was found that the difference between the scores obtained from the teacher qualification scale and subscale was significant in the inclusive practices ($p < 0,05$). It was found that there was a meaningful difference between the level of self-efficacy on the legislation and policy related to special education, the level of self-reliance on giving education to the students in need of special education, and the points they got from the general and sub-dimensions of the teacher efficacy scale in inclusive according to the experience of giving education to special education students ($p < 0,05$).

Keywords: Classroom Teachers, Inclusive Practices, Teacher Qualifications

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR.....	x
TABLolar LİSTESİ.....	xi
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi.....	5
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	6
1.5. Araştırmanın Tanımları.....	6
BÖLÜM II	7
KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	7
2.1. Kaynaştırma Eğitimi	7
2.2. Kaynaştırma Eğitimi Uygulamaları	8
2.2.1. Tam Zamanlı Kaynaştırma.....	8
2.2.2. Yarı Zamanlı Kaynaştırma.....	8
2.3. Kaynaştırma Eğitiminin Amacı	9
2.4. Kaynaştırma Tarihinin Gelişimi.....	9
2.4.1. Dünyada kaynaştırma eğitimi ve tarihçesi	9
2.4.2. Türkiye’de kaynaştırma eğitimi ve tarihçesi.....	11
2.4.3. KKTC’de kaynaştırma eğitimi ve tarihçesi.....	12
2.5. Kaynaştırma Eğitiminin Yararları.....	13
2.5.1. Özel gereksinimli olan öğrencilere yararları.....	13
2.5.2. Özel gereksinimli olmayan öğrencilere yararları	14
2.5.3. Sınıf öğretmenlerine yararları	14
2.5.4. Özel gereksinimli olan ve olmayan öğrencilerin ailelerine yararları	15

2.6.	Kaynaştırma Eğitiminde Öğretmenin Önemi ve Yeterliği.....	15
2.6.1.	Başarılı bir kaynaştırma uygulamasında öğretmenlerin sahip olması gereken yeterlikler	16
2.7.	Kaynaştırma Eğitimi İle İlgili Yapılan Araştırmalar	17
2.7.1.	KKTC’de yapılan araştırmalar	17
2.7.2.	Türkiye’de yapılan araştırmalar	18
2.7.3.	Dünyada yapılan araştırmalar	20
	BÖLÜM III	22
	YÖNTEM	22
3.1.	Araştırmanın Modeli	22
3.2.	Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	22
3.3.	Araştırmanın Veri Toplama Araçları	22
3.3.1.	Kişisel Bilgi Formu	23
3.3.2.	Kaynaştırma Uygulamalarında Öğretmen Yeterliği Ölçeği.....	23
3.4.	Verilerin Toplanması	24
3.5.	Verilerin Çözümü ve Yorumlanması	24
	BÖLÜM IV	26
	BULGULAR VE YORUMLAR	26
4.1.	Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarındaki Yeterliliklerine İlişkin Bulgular ...	28
4.2.	Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarında Öğretmen Yeterlik Ölçeği Alt Boyutlarında Yeterliliklerine İlişkin Bulgular	30
4.3.	Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarındaki Cinsiyetlerine İlişkin Bulgular	31
4.4.	Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarındaki Yaşlarına İlişkin Bulgular	32
4.5.	Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarındaki Öğrenim Durumlarına İlişkin Bulgular	33
4.6.	Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarındaki Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Bireylerle Etkileşimde Bulunma Durumlarına İlişkin Bulgular	34
4.7.	Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarındaki Özel Eğitimle İlgili Eğitim Alma Durumlarına İlişkin Bulgular	35
4.8.	Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarındaki Özel Eğitimle İlgili Mevzuat Ve Politikalara Hâkim Olma Düzeylerine İlişkin Bulgular	36
4.9.	Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarındaki Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Öğrencilere Eğitim Verme Konusunda Özgüven Düzeylerine İlişkin Bulgular	37

4.10. Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarındaki Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Öğrencilere Eğitim Verme Konusunda Tecrübe Düzeylerine İlişkin Bulgular	38
BÖLÜM V	40
TARTIŞMA	40
BÖLÜM VI.....	45
SONUÇ VE ÖNERİLER	45
6.1. Sonuç	45
6.2. Öneriler	48
6.2.1. Uygulamaya ilişkin öneriler.....	48
6.2.2. Gelecekte yapılacak olan araştırmalara ilişkin öneriler	49
KAYNAKLAR	50
EKLER.....	59
EK 1. Kişisel Bilgi Formu	60
EK 2. Kaynaştırma Uygulamalarında Öğretmen Yeterliği Ölçeği	61
Ek 3. KKTC Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Dairesi Müdürlüğü İzin Yazısı	62
ÖZGEÇMİŞ	63

KISALTMALAR

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

KKTC: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

SPSS: Statistical Package for the Social Sciences

ASPB: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı

TED: Türk Eğitim Derneği

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Öğretmenlerin tanıtı özelliklerine göre dağılımı.....	27
Tablo 2. Öğretmenlerin özel eğitim ile ilgili özelliklerine göre dağılımı.....	28
Tablo 3. Öğretmenlerin Kaynaştırma Uygulamalarında Öğretmen Yeterliği Ölçeğine verdikleri yanıtların dağılımı.....	29
Tablo 4. Öğretmenlerin Kaynaştırma Uygulamalarında Öğretmen Yeterliği Ölçeği Genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ait tanımlayıcı istatistikler.....	31
Tablo 5. Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre Kaynaştırma Uygulamalarında Öğretmen Yeterliği Ölçeği Genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puanlarına karşılaştırılması.....	32
Tablo 6. Öğretmenlerin yaş gruplarına göre Kaynaştırma Uygulamalarında Öğretmen Yeterliği Ölçeği Genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puanlarına karşılaştırılması.....	33
Tablo 7. Öğretmenlerin öğrenim durumlarına göre Kaynaştırma Uygulamalarında Öğretmen Yeterliği Ölçeği Genelinden ve alt boyutlarından aldıkları Puanlarına karşılaştırılması.....	34
Tablo 8. Öğretmenlerin özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerle etkileşimde bulunma durumlarına göre Kaynaştırma Uygulamalarında Öğretmen Yeterliği Ölçeği Genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puanlarına karşılaştırılması.....	35
Tablo 9. Öğretmenlerin özel eğitim ile ilgili eğitim alma düzeylerine göre Kaynaştırma Uygulamalarında Öğretmen Yeterliği Ölçeği Genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puanlarına karşılaştırılması.....	36
Tablo 10. Öğretmenlerin özel eğitim ile ilgili mevzuat ve politikalara hâkim olma düzeylerine göre Kaynaştırma Uygulamalarında Öğretmen Yeterliği Ölçeği Genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puanlarına karşılaştırılması.....	37
Tablo 11. Öğretmenlerin özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere eğitim verme konusunda özgüven düzeylerine göre Kaynaştırma Uygulamalarında Öğretmen Yeterliği Ölçeği Genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puanlarına karşılaştırılması.....	38
Tablo 12. Öğretmenlerin özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere eğitim verme tecrübelerine göre Kaynaştırma Uygulamalarında Öğretmen Yeterliği Ölçeği Genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puanlarına karşılaştırılması.....	39

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde, problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, araştırmanın sınırlılıkları, araştırmada kullanılan tanımlar yer almaktadır.

1.1.Problem Durumu

MEB (2013)'e göre kaynaştırma, özel gereksinimli olan ve olmayan öğrencilerin beraber eğitim görmesi olarak tanımlanmaktadır. Kaynaştırma eğitimi sıkça karşılaşılan ve oldukça önemli bir konu haline gelmekle birlikte, tüm öğrencilere eşit imkânlar sağlayarak, öğrencinin olumlu ve olumsuz yönlerini değerlendirerek, yetersizlikten etkilenmiş öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkları ve özel ihtiyaçlarını iyi gözlemleyerek, eğitim öğretimdeki ortamında yetersizlikten etkilenmiş öğrencilerin düzeylerine göre uygun hale getirilmesiyle kaynaştırma uygulamalarındaki eğitimin başarılı ve etkili olabilmesi sağlanır (Özgür, 2011).

Kaynaştırma öğrencilerinde her öğrenci gibi eğitimde fırsat eşitliğinden yararlanma hakkına sahiptir. Bu bireylerin tıpkı normal gelişim gösteren akranları gibi sınıf ortamlarında eğitime katılıp, toplumdan soyutlanmadan sosyalleşmeleri gerekmektedir. Özel gereksinimli bireylerin, toplumda kendi statülerini belirleyecek bir yer edinmeleri için eşit şartlarda eğitim ortamlarının sağlanmasıyla mümkün olacaktır (Şahin 2010).

Yetersizliği olan bireylerin kendileri gibi olan akranlarıyla aynı eğitim ortamlarında mı yoksa normal gelişim gösteren akranlarıyla aynı sınıflarda eğitim almaları gerektiği konusunda bazı eğitimciler için tartışılan bir konu olsa da, yetersizliklerinin tipine ve derecesine bakılmaksızın, mümkün olduğunca normal gelişim gösteren yaşlarıyla beraber eğitim görmesinden yanadır (Özabacı, 2012).

Özel gereksinimi olan öğrencilerin, normal gelişim gösteren yaşlarıyla eşit eğitim olanaklarına ulaşabilmesi için yaşlarıyla beraber aynı eğitim ortamlarında eğitim görmeleri ile sağlanabileceği, bu durumunda normal okullar yani en az kısıtlayıcı ortamlarda uygulanan “Kaynaştırma Eğitimi Uygulamaları” ile mümkün olabileceği

düşüncesi eğitim uygulamaları ve politikalarında geçerli olarak görülmektedir (Çankaya ve Korkmaz, 2012).

KKTC’de özel eğitim uzun yıllar ‘ayrı eğitim merkezlerinde’ normal gelişim gösteren akranlarından ayrı olarak, ayrı bir kurumda, ayrı müfredat izlenerek yapılmaktaydı. KKTC’de yasa ve yönetmelikler incelendiğinde özel eğitim yasası geniş kapsamlı olmadığından, kaynaştırma uygulamalarının değerlendirilmesi ve başarıya ulaştırılması sınırlı kalmaktadır. 2. Milli Eğitim Şurası’ndan sonra, bu eğitim şeklinin yerini tüm dünyada yayılmaya başlayan, özel gereksinimli öğrencilerin, özel gereksinimi olmayan yaşlılarıyla ve normal eğitim öğretmenlerince, normal eğitim kurumlarında gerçekleştirilmeye başlaması esasına dayanan kaynaştırma eğitimine geçiş çalışmaları yapılmıştır (Dağlı,2009).

KKTC’de kaynaştırma eğitiminde yaşanan aksamalar ve özel eğitim 4. Milli Eğitim Şurası’nda bütün komisyonlarda tüm yönleriyle incelenmiş, tartışılmış ve önemli kararlar üretilmiştir. Milli eğitim bakanlığı yetkililerince de saptanarak 2006 yılında ilköğretim müdürlüğü imzasıyla bir genelge yayınlanmıştır. 4. Milli Eğitim Şurası’nın kararı: “Özel eğitimin yeniden yapılandırılması için yapılan yasa çalışmalarında, özel gereksinimi olan öğrencilerin özel destek hizmetleri ile birlikte normal eğitim programına katılımı amaçlanmıştır ” (KKTC MEB, 2006).

Kaynaştırma eğitimine ilişkin düzenlemeler ve eğitim programları özel gereksinimli öğrencilerin duygusal, zihinsel, akademik, sosyal ve bedensel becerilerini geliştirmek için yürürlüğe konulmuştur. Aynı zamanda topluma özel gereksinimli bireyleri hor görmemeyi ve toplumdaki farklılıkları kabul etmeyi de öğretmektedir (Türk, 2011).

McLaughlin ve Talbert (2006)’in belirttiği gibi, öğrenci, veli, öğretmen, okul ve eğitim yöneticilerinin her biri öğrenme ve akademik başarısında aynı oranda önemli olsa da eğitimin daha verimli olabilmesi için öğrenme ve öğretme süreçlerinin en başında yer alan öğretmenler büyük bir önem taşımaktadır (Abell, 2007; Belo, vanDriel, vanVeen, &Verloop, 2014; Farmer, Hauk, &Neumann, 2005; Boonen, Damme, &Onghena, 2014; Penuel, Fishman, Yamaguchi, &Gallagher, 2007; Knight &Wiseman 2005).

Eğitim ve öğretimin önemli ögesi olan öğretmenlerin diğer meslek gruplarına göre daha farklılık gösterebilecek özelliklere sahip olması gerekmektedir. Çünkü öğretmenler sürekli değişen geleceğe öğrencilerini hazırlarken kültürlerini aktarmada köprü görevi

görmekle birlikte çoğu öğrencinin yaşamında da belirli farklar yaratabilmektedir (Education of Primary, 2007).

Öğretmen eğitiminin niteliği, eğitim ve öğretimin her aşamasında kendini göstermektedir. Öğretmenler öğrencilerin sadece bilgilerinin gelişmesinde değil, eğitim hayatlarının ilk yıllarında kişilikleri üzerinde etki yaratarak, öğrencilerin gelecek yaşamlarına uygun bir zemin hazırlamaya çalışmaktadır (European Parliament, 2008).

Yıkıncı ve Gözün (2004) de belirttiği gibi, sınıf öğretmenleri, özel gereksinimli öğrencilerin normal gelişim gösteren yaşlılarıyla aynı sınıf ortamına kaynaştırılmasında hem öğrencilerin davranışları hem de sınıf ortamının sosyal iklimi açısından önem taşımaktadır. Sınıfta bulunan öğrencilerin gereksinimlerinin iyi karşılanabilmesi ve sağlıklı etkileşimlerin sürdürülebilmesi, özel gereksinimli öğrencilerin; okula, sınıfa ve topluma katılımı öğretmene bağlıdır. Dolayısıyla öğretmenler tüm eğitim uygulamalarında olduğu gibi, kaynaştırma eğitiminin başarısında da önemi rol oynamaktadır.

Yönetmelikte öğretmenlerin öğretmen yeterlikleri, “mesleğini verimli ve etkili şekilde yerine getirebilmesi için sahip olması gereken bilgi, beceri ve tutumlar” olarak tanımlanmaktadır (MEB, 2008). Etkili bir eğitimin gerçekleşebilmesinde sınıf öğretmenlerin, öğretme yeterlikleri ve kendi yeterliklerine olan inanma duyguları oldukça önemli olmaktadır (Atıcı, 2013). Çünkü öğretmenin eğitimi, sınıf içinde gerçekleştirilen uygulamaları önemli derecede etkileyebilmektedir. (Angelides, Stylianou ve Gibbs 2006; Lindsay, 2007).

Toplumda önemli bir yere sahip olan özel gereksinimli öğrenciler ile normal gelişim gösteren öğrencilerle aynı ortamda kaynaştırma yoluyla eğitim görmeleri önem taşımaktadır. Sınıf öğretmenleri, okullarda yaşanan öğrenme sorunlarının çoğunu önleyebilmekte ve çözebilmekte etkili bir faktördür. Sınıf öğretmenleri, özel gereksinimli öğrenciler ile ilk kez karşılaştığında neler yapması gerektiğini, karşılaştığı sorunlar ve konularla ilgili başvuracağı kişileri çok iyi bilmelidir. Bu sebeple; sınıf öğretmenlerinin “kaynaştırma eğitiminde” yetersizlikten etkilenmiş öğrencilerin, kazandırılması gereken öğretim yöntemlerinde oluşabilecek herhangi bir sorunla baş edebilecek temel yeterliklere sahip olması beklenmektedir. Öğretmen bu başarıya

ulaşabilmek için sahip olması gereken yeterlilik ve becerilerini özellikle kaynaştırmanın başarılı bir biçimde uygulanmasını sağlayabilmesi açısından önemlidir (Ataman, 2002).

Bu çalışma Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde bulunan sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamaları konusundaki yeterliklerinin belirlenmesi açısından ve yapılan çalışmanın kısıtlı olmasından dolayı böyle bir araştırmaya ihtiyaç duyulmuştur.

1.2.Araştırmanın Amacı

Araştırmanın genel amacı; KKTC'de Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilköğretim okullarında görev yapmakta olan sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarındaki yeterliklerini belirlemektir. Bu genel amaca ulaşabilmek için belirlenen alt amaçlar ise şunlardır.

Alt amaçlar

1. Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarındaki yeterlikleri nelerdir?
2. Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterlik ölçeği alt boyutlarında yeterlikleri nedir?
3. Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarındaki yeterlikleri;
 - 3.1. Cinsiyetlerine,
 - 3.2. Yaşlarına,
 - 3.3. Öğrenim durumlarına,
 - 3.4. Özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerle etkileşimde bulunma durumlarına,
 - 3.5. Özel eğitim ile ilgili eğitim alma düzeylerine,
 - 3.6. Özel eğitim ile ilgili mevzuat ve politikalara hakim olma düzeylerine,
 - 3.7. Özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere eğitim verme konusunda özgüven düzeylerine,
 - 3.8. Özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere eğitim verme tecrübelerine göre farklılık göstermekte midir?

1.3.Araştırmanın Önemi

Eğitim ve öğretimin en temel ögesi olan sınıf öğretmenlerinin; kaynaştırma da ortaya çıkabilecek sorunları gidermede tüm çabayı göstermesi, kaynaştırma eğitiminde uygulayacağı öğretim hakkında bilgi ve becerilere sahip olması, özel eğitim gereksinimli öğrencilerin sınıfa kabul edilmesi, başkalarıyla işbirliği yapmada hazır olması, kaynaştırma başarısında büyük önem taşımaktadır. Bundan dolayı da eğitim ve öğretimin en iyi şekilde gerçekleştirilebilmesi için öğretmenin yeterlikleri büyük önem arz etmektedir.

Yapılan bu araştırmada Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilkokullarında görev yapmakta olan sınıf öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarındaki yeterliklerinin, cinsiyet, yaş, öğrenim durumu, özel eğitime gereksinim duyan bireylerle etkileşimde bulunma durumu, özel eğitim ile ilgili eğitim alma, mevzuat ve politikalara hâkim olma, özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere eğitim verme konusundaki özgüven ve tecrübe düzeylerine göre farklılaşp farklılaşmadığının belirlenmesi açısından önemlidir.

Yapılan literatür taramasında özel eğitimde öğretmen yeterliğinin önemini vurgulayan bazı çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Ancak yapılan çalışmalarda sınıfında kaynaştırma öğrencisi olan öğretmenlerin çoğunun kaynaştırma eğitimi konusunda yeteri kadar bilgi ve birikime sahip olmadıkları görülmüştür (Dağlıoğlu, 2010; Gök ve Erbaş, 2011).

Çalışmamıza katılan sınıf öğretmenlerinin vermiş olduğu yanıtlar değerlendirilerek, kaynaştırma uygulamalarında yeterliklerinin neler olduğu ortaya çıkarılacaktır.

KKTC'de sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarındaki yeterlikleri konusu daha önce incelenmemiş olmasından dolayı bu araştırma önem taşımaktadır. Araştırmanın sonucunda elde edilecek verilerin, önerilerin ve bulguların, KKTC'de yapılacak sonraki araştırmalara zemin hazırlayacağı düşünülmektedir.

1.4.Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma aşağıda belirtilen sınırlılıklar içerisinde yürütülmüştür.

- 2016-2017 eğitim ve öğretim yılı ile sınırlıdır.
- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti sınırları içinde bulunan devlet okullarında görev yapmakta olan sınıf öğretmenleri ile sınırlıdır
- Kaynaştırma Uygulamalarında Öğretmen Yeterliliği Ölçeği ve yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen veriler ile sınırlıdır.

1.5.Araştırmanın Tanımları

Kaynaştırma: Farklı öğrencileri kabiliyetlerine göre ayırmanın yerine, aynı sınıfta tutan eğitim yöntemidir (Batu ve Kırcaali- iftar, 2005).

Kaynaştırma Uygulamaları: Özel eğitim gerektiren bireylerin, normal gelişim gösteren yaşlıları ile beraber eğitim ve öğretimini destek eğitim hizmetlerinin de sağlandığı resmi ve özel eğitim kurumlarında devam etmelerine dayanan özel eğitim uygulamalarıdır (Batu ve Kırcaali-iftar,2011).

Sınıf Öğretmeni: Resmi ve özel eğitim kurumlarında 1-5. Sınıflarda görev yapan öğretmenlerdir.

Öğretmen yeterlikleri: Öğretmenlerin mesleğini etkili şekilde yerine getirebilmesi için sahip olması gereken bilgi ve becerilerdir.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kaynaştırma Eğitimi

Özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerin normal akranlarıyla tek bir eğitim programında birleştirilmesi anlamına gelen kaynaştırma eğitiminin gerekliliği son zamanlarda desteklenen görüş ve uygulanan eğitim programlarının üzerinde durulduğu ve bu görüşten kaynaklanarak çeşitli tanımlamalara yer verildiği rastlanılmıştır. Özgür (2011) kaynaştırmayı, “özel gereksinimli öğrencilerin normal okulların sınıflarında ve normal gelişim gösteren akranlarıyla beraber eğitim ve öğretimine kabul edilmesi” olarak tanımlamıştır.

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin 23. maddesinde ise kaynaştırma eğitimi; “özel eğitimli öğrenciler, eğitimlerini destek eğitim hizmetleri ile birlikte normal gelişim gösteren yaşlılarıyla beraber resmî ve özel eğitim kuruluşlarında devam etmeleri esasına dayalı eğitim uygulamaları” olarak tanımlanmıştır (MEB, 2006).

Tam anlamıyla kaynaştırma eğitimi, öğrencilerin herhangi bir kısıtlama engeli olmadan eğitim almasını hedeflemektedir. Bu doğrultuda en az kısıtlayıcı eğitim ortamı, özel gereksinimli öğrencilerin normal gelişim gösteren yaşlılarıyla beraber olacağı ve eğitim ihtiyaçlarının karşılanabileceği eğitim ortamlarıdır (Batu ve Kırcaali-İftar, 2007). Aynı zamanda özel gereksinimli öğrencilerin okul düzenine ve okul müfredatına uyum sağlamasını bekleyen bir uygulamadır (Ataman, 2012).

Yapılan tanımlara bakıldığında, kaynaştırma eğitiminin başında hem özel gereksinimli öğrencilerin normal gelişim gösteren yaşlılarıyla aynı ortamda eğitim alması anlamına gelen birlikte eğitimi, hem de özel gereksinimi olan öğrenciye ve sınıf öğretmenine eğitim sırasında destekleyici özel eğitim hizmetlerinin sağlanması ifadelerinin verildiği görülmektedir. Ancak kaynaştırma, hiçbir özel eğitim desteği almadan özel gereksinimli öğrencilerin normal gelişim gösteren yaşlılarıyla yalnızca aynı sınıf ortamında, beraber eğitim görmeleri değildir. Aksine, normal okulların

sınıfında bulunan özel gereksinimi olan öğrencilerin eğitimlerinin, özel eğitim desteği ile bir arada sürdürmesidir (Sucuoğlu ve Kargın,2014).

2.2. Kaynaştırma Eğitimi Uygulamaları

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği incelendiğinde, Batu ve Kırcaali-iftar, (2005) kaynaştırma uygulamalarını “Yarı Zamanlı ve Tam Zamanlı Kaynaştırma Uygulamaları” olmak üzere iki bölümden ele almıştır.

2.2.1. Tam Zamanlı Kaynaştırma

Tam zamanlı kaynaştırma, yetersizlikten etkilenmiş öğrencilerin normal gelişim gösteren yaşlıları ile beraber yaygın eğitim kurumlarında aynı sınıflarda ve normal sınıf öğretmenleriyle eğitim gördükleri bir eğitimidir. Tam zamanlı kaynaştırma eğitiminde önemli olan özel gereksinimli öğrencilerin tam gün boyunca normal gelişim akranları ile eğitim almasından yanadır. Özel gereksinimli öğrencilerin ihtiyaçları ve yeterlilikleri doğrultusunda eğitim ve öğretim hazırlanmakta ve uygulanmaktadır (Aral, 2011).

Tam zamanlı kaynaştırma, eğitimin her aşamasında uygulanabilmektedir. Özel gereksinimli olan öğrencilerin eğitimleri için gerekli olan ders materyalleri ve destek eğitim hizmetleri sağlanır. Sınıf öğretmenleri öğrencilerin sınıf içindeki tüm ihtiyaçlarını karşılamada sorumlu kişilerdir (MEB, 2010). Özel gereksinimli öğrencilerin tam zamanlı kaynaştırma eğitiminden yararlanabilmeleri için uygun özelliklere sahip olmaları gerekmektedir.

2.2.2. Yarı Zamanlı Kaynaştırma

Özel gereksinimli öğrencinin başarılı olabileceği derslerde normal akranlarıyla birlikte eğitim aldığı bir uygulamadır. Yarı zamanlı kaynaştırma eğitimi sık yapılan bir uygulama değildir. Yarı zamanlı uygulama doğru uygulandığı takdirde kaynaştırma öğrencisine akademik ve sosyal yararlar sağlanabilmektedir (Batu ve Kırcaali-İftar, 2011).

Dikici-Sığırtmaç (2010)’a göre yarı zamanlı kaynaştırma uygulaması, akademik başarısı zayıf olan öğrenciler için uygulanan bir yöntemdir. Yarı zamanlı kaynaştırma

uygulamalarındaki amaç, özel gereksinimli öğrencinin iletişim becerilerini ve sosyal gelişimlerini geliştirmektir (Akt. Akcan, 2013).

2.3. Kaynaştırma Eğitiminin Amacı

Kaynaştırma eğitimi, özel gereksinimli öğrencilerin normal gelişim gösteren yaşlıları ile birleştirilmesi olarak tanımlanmaktadır. Günümüzde özel gereksinime ihtiyaç duyan öğrencilerin normal gelişim gösteren akranlarıyla kaynaştırılması giderek artmaktadır (Özdemir,2010).

Kaynaştırma yoluyla eğitimin amacı, öğrencileri uygun hale getirmek yerine, onların ilgisini ve kabiliyetlerini iyi şekilde kullanabilmelerini ve toplumda soyutlanmadan yaşayabilmelerini sağlamaktır (Gürkan ve diğer., 2010). Chopra (2008) ise kaynaştırma eğitiminin amacını, kaynaştırma öğrencilerinin genel eğitim ortamlarının aktif bir üyesi yaparak genel ve özel eğitimi ayıran sınırları yıkmak olarak tanımlamıştır.

2.4. Kaynaştırma Tarihinin Gelişimi

Kaynaştırma çok farklı etkiden kaynaklanmıştır. 1950'li yıllarının başında ABD'de, özel eğitim okullarında eğitim gören öğrencilerin aileleri toplanarak çocuklarının kendilerine imkân verildiğinde öğrenebildiklerini savunmuşlardır. Aileler, çocuklarının normal sınıflarda eğitim gören akranları ile birlikte eğitim görmelerini istemişler ve bu amaçla gönüllü kuruluşlar oluşturarak çocuklarının eğitim eşitliğinden yararlanma haklarını elde etmeye çalışmışlardır. Kaynaştırma 1960'lı yıllarda, bütün çocukların aynı değer eğitim imkânlarından faydalanması gerektiği görüşü esas alınarak başlanmış ve sonucunda, özel gereksinime ihtiyaç duyan çocuklar normal sınıflara yerleştirilmeye başlanmıştır (Kırcaali-iftar ve Batu, 2011).

2.4.1. Dünyada kaynaştırma eğitimi ve tarihçesi

1960 döneminden sonra özel okul/sınıfların uygulamada bazı sorunlara yol açmasından dolayı sınırlı da olsa kaynaştırma eğitimine yönelik çalışmalar başlanmıştır.

Kaynaştırma eğitiminde, 1960 yılından günümüze doğru gelindikçe oldukça önemli gelişmeler yaşanmıştır (Sucuoğlu ve Kargın, 2010).

1970'li yıllarda ABD'de özel gereksinimli çocukları olan aileler, çocuklarının okullarından dolayı etiketlenmelerine ilişkin protestoları ve genel kamu okullarında eğitim alma hakkı olduğu talebiyle mahkemelere başvurmaya başlamalarından sonra kaynaştırmaya ilişkin ilk yasal düzenlemeler oluşturulmuştur.

Eğitim Yasası (PL.94)-142) 1975 yılında bütün özel gereksinimli öğrenciler için verilen hizmetin tek birlik altında bir araya gelmesi kararlaştırılmıştır. Bu yasa ile en az kısıtlayıcı olan ortam fikrinin önemi kazanılmaya başlanmıştır. Özel gereksinimli öğrencilere hizmet edebilecek devlet okullarının olması, ayrımcı olmayan bir eğitim süreci, bireyselleştirilmiş eğitim ve uygun teknikleri içeren ilkeler de yasa da yer almaktadır (Turnbull, ve diğer., 2004; Akt. Sart ve diğer., 2004).

2004 yılında bu yasa yeniden gözden geçirilmiştir. Yasaya göre 21 yaşına kadar özel gereksinimli bütün öğrencilerin eğitimlerinin, öğrencilerin kendilerinehas özel gereksinimlerine hitap edecek biçimde tasarlanması gerektiği öngörülmektedir ("IndividualswithDisabilitiesEducationAct", 2013).

Özel gereksinimli çocukların ayrı eğitim ortamlarında eğitimine yönelik çeşitli eleştiriler ve açılan davalar sonucunda kaynaştırma uygulamaları, 1970'li yıllardan itibaren birçok ülkenin yönetmeliğinde yer almaktadır. 1971 yılında İtalya'da, 1974 yılında İngiltere'de, 1975 yılında Amerika'da ve Fransa'da, 1976 yılında Norveç'te, özel gereksinimli öğrencilerin genel eğitim sınıflarında normal gelişim gösteren yaşlılarıyla bir arada eğitim görmeleri hukuken kabul edilmiştir. 1975 yılında Amerika'da Eğitim Yasası'nın kabul edilmesiyle kaynaştırma eğitimi diğer ülkelerde de hızlı bir şekilde yayılmaya başlanmıştır (Eripek, 2007; Gök, 2009).

1980'lerin sonunda ve 1990'lar süresince özel eğitimciler köklü bir değişim ortaya koyarak, bireylerin ne seviye de yetersizliği olursa olsun, toplumdaki soyutlanmadan, genel eğitim sınıflarında 'tam zamanlı kaynaştırma' eğitimi almaları gerektiğini ifade ettiğini savunmuşlardır. Özel eğitimcilerin dışındaki çoğu eğitimci bu düşünceye kuşkuyla karşı çıksalar da, zamanla günümüzde bu eğitim şekli kabul edilerek uygulanmaya başlanmıştır (Bowe, 2005).

2.4.2. Türkiye’de kaynaştırma eğitimi ve tarihçesi

Son yıllarda kaynaştırma, özel eğitim konu olduğunda sıklıkla kullanılan kavramlardan biridir. 1975 yılında ABD’de kabul edilen P.L.94-142 Tüm Engelliler İçin Eğitim Yasası’ndan sonra başka ülkelerde de kısa zamanda kabul edilmiştir. 1983 yılında Türkiye’de yürürlüğe giren 2916 sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu ile kaynaştırma uygulaması hukuken benimsenmeye başlanmıştır (Kırcaali-İftar ve Batu,2011).

Tüm dünya da olduğu gibi Türkiye’de de farklı ilgi ve ihtiyaçlara sahip öğrenciler, kaynaştırma eğitimi alarak kendi ihtiyaçlarını karşılayabilecek bir düzeye ulaşmaları amaçlanmıştır (Topçu ve Katılmış, 2013).

Özel Eğitim Genel Müdürlüğü, 1980 yılında Türkiye’de yapılan hizmetler için kurulmuştur. Özel Eğitim ve Rehberlik Daire Başkanlığı ise 1982 yılında ayrı bir birime dönüştürülmüştür. 1992 yılında rehberlik ve özel eğitim alanında ihtiyaçların çoğalması ile Özel Eğitim, Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü daha etkili olması ve devamlı şekilde hizmet verebilmesi için yapılandırılmıştır. 1997 yılından itibaren devletin özel gereksinimlilere yönelik hizmetin verilmesi için Başbakanlığa bağlı Özürlüler İdaresi Başkanlığı kurulmuş ve bu süreden itibaren her geçen yıl özel eğitime verilen önem giderek artış göstermeye devam etmiştir (Aral ve Gürsoy, 2009; Sucuoğlu ve Kargın, 2010).

2011 yılında Milli Eğitim Bakanlığı teşkilatının yeniden yapılandırılmasından sonra, Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü’ne bağlı Özel Eğitim ve Kaynaştırma Daire Başkanlığı kurularak, kaynaştırma eğitimi için çalışmalar yürütülmeye devam etmiştir (MEB, 2011; Özel Eğitim ve Kaynaştırma Daire Başkanlığı, 2014).

Günümüzde kaynaştırma eğitiminden faydalanan özel gereksinimli öğrenci sayısı her geçen yıl artış göstermekle birlikte kaynaştırma eğitimine verilen önemde buna bağlı olarak artmaktadır (Sucuoğlu ve Kargın, 2010). Kaynaştırma eğitimine devam eden özel gereksinimi olan öğrencilerin sayısı 2013-2014 eğitim öğretim yılında önemli artışlar göstermiştir (ASPB, 2014).

Türkiye’de kaynaştırma eğitimi alan öğrenci sayısı gün geçtikçe artmakta ve özel gereksinimli olan öğrenciler ile öğretmenlere genel eğitim sınıflarında özel eğitim

olanakları hiçbir şekilde sağlanamamaktadır. Bu durumda sınıf öğretmenleri ile genel eğitim sınıflarında bulunan özel gereksinimli öğrenci bir araya gelmekte ve ortaya çıkan problemleri sınıf öğretmenleri tek başına çözmeye çalışmaktadır. Türkiye’de kaynaştırma eğitimi uygulamada kabul görmesine rağmen, öğretmen yetiştiren programlara bakıldığında özel eğitimle ilgili derslerin bulunmadığı görülmektedir. Genel eğitim okullarında görev yapacak olan öğretmenler mesleki eğitimleri sırasında özel eğitime ilişkin yeteri kadar donanımlı mezun olamamaktadır (Babaoğlu ve Yılmaz, 2010).

Görüldüğü gibi ülkemizde ilk olarak 1983’te yürürlüğe giren bir yasa ile eğitim ortamlarında kaynaştırma eğitimi uygulanmaya başlanmış ve özel gereksinimli öğrencilerin akranlarıyla birlikte aynı ortamlarda eğitim almasının daha uygun olacağı görülmüştür. Bundan dolayı zamanla kaynaştırma eğitimi daha önemli bir hal almıştır. Okullarda kaynaştırma eğitimine katılan öğrencilerin sayısı da her geçen gün artmaktadır. Çünkü kaynaştırma eğitiminin gerek bireyin kendisine, gerekse çevresindeki insanlara birçok yararı olduğu gün geçtikçe daha iyi anlaşılmaktadır (Pamuk, 2016).

2.4.3. KKTC’de kaynaştırma eğitimi ve tarihçesi

KKTC MEKB Önce İnsan Dergisi (2007) ‘nde, KKTC’de özel eğitim gereksinimli bireylerin eğitimi; 1976 öncesinde Türk-Rum ayrımı olmadan karma özel eğitim okullarında yürütülmekteydi. Maddi durumları olan aileler ise bu hizmetlerin sağlanabilmesi için Türkiye’deki özel eğitim okullarından da faydalandıkları bilinmektedir. 1976 yılından sonra ise. İlk olarak işitme engelli öğrenciler için Lapta’da, 1978 tarihinde Girne ‘de, 1986’da ise ilk olarak Lefkoşa’da özel eğitim merkezleri açıldığı belirtilmiştir (Dağlı,2009).

2005 yılında Özel Eğitim Vakfı tarafından Lefkoşa Özel Eğitim Okulu açılmıştır. 2006 yılında ise Milli Eğitim Bakanlığı tarafından Magosa Özel Eğitim Merkezi açılmıştır. Bu okullarda da ayrıştırma uygulaması temelli eğitim yapılmaya başlanmıştır (Saygı,2007).

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde uzun yıllar ‘ayrı eğitim merkezlerinde’ sağlıklı yaşatılanlardan ayrı olarak, ayrı bir kurumda, ayrı müfredat izlenerek yapılmaktayken, 2.

Milli Eğitim Şurası'ndan sonra, bu eğitim şeklinin yerini tüm dünyada yayılmaya başlayan, özel gereksinimli öğrencilerin, özel gereksinimi olmayan yaşlılarıyla ve normal eğitim öğretmenlerince, normal eğitim kurumlarında gerçekleştirilmeye başlaması esasına dayanan kaynaştırma eğitimine geçiş çalışmaları yapılmıştır. Bu anlamda ilk kaynaştırma uygulamaları 1998-1999 eğitim-öğretim yılında Magosa bölgesinde, Şht. Mustafa Kurtuluş İlkokulunda kaynak oda açılmasıyla başlanmıştır (Dağlı,2009).

Bu uygulamaların başarıları görülüp, değerlendirildikten sonra, KKTC'nin farklı yerleşim yerlerinde kaynak odalar açılarak, özel eğitim gereksinimli öğrencilerin bölgelerindeki en yakın okula, gerekli düzenlemeler sağlandıktan sonra kaynaştırılmaları ve bu kaynak odalarda görev yapan özel eğitim öğretmenlerince gelişimlerine uygun programlarla destek hizmetler almaları sağlanmıştır(Dağlı,2009).

Yapılan bu uygulamaların başarısı görülüp, değerlendirildikten sonra, KKTC'nin farklı yerleşim yerlerinde kaynak odalar açılarak, gerekli düzenlemeler sağlandıktan sonra, özel gereksinimli öğrencilerin bölgelerindeki en yakın okullara, kaynaştırılmaları ve gelişimlerine uygun programlarla destek hizmetlerin sağlanması amaçlanmıştır (Dağlı,2009).

2.5. Kaynaştırma Eğitiminin Yararları

Özel gereksinimli bir öğrencinin kaynaştırılmasında ilk düşünülen özel gereksinimli öğrenciye ne tür yararlar sağlayacağı ve normal gelişim gösteren öğrencilerin nasıl etkileneceği olmaktadır. Kaynaştırma eğitiminin yararları genel eğitim sınıfına kaynaştırılan özel gereksinimli öğrencinin yalnızca kendisiyle sınırlı değil, kaynaştırma sınıfında eğitim gören normal gelişim gösteren öğrenciler, bütün öğrencilerin eğitiminden sorumlu olan sınıf öğretmenleri, özel gereksinimli çocuğu olan ve olmayan ailelerin üzerinde de etkileri bulunmaktadır (Sucuoğlu ve Kargın,2014).

2.5.1. Özel gereksinimli olan öğrencilere yararları

Kaynaştırma ortamlarında özel gereksinimli öğrencilerin olumsuz davranışlarından çok olumlu davranışlar göstermeleri hedeflenmiştir. Yetersizliklerine göre gerekli

fiziksel, eğitsel ve sosyal ortamlar özel gereksinimli öğrenciler için düzenlendiği zaman başarıları ve kendilerine olan güven duygularını kazanmaları kolaylaşmaktadır (Çevik ve Göksu, 2004).

Özel gereksinimli öğrencilerin, aynı yaştaki normal gelişim gösteren öğrencilerle birlikte bazı davranışları öğrenirken, özel gereksinim gösteren öğrencilerinde daha büyük başarılar göstermesi için cesaret ve istekleri artmaktadır (Atkın, 2013). Kaynaştırma eğitimi, özel gereksinimli öğrencilerin bireysel farklılıkları dikkate alındığında kapasiteleri ve öğrenme hızlarına göre eğitime tabii tutularak, daha kolay öğrenmelerini sağlanmaktadır (MEB,2010).

2.5.2. Özel gereksinimli olmayan öğrencilere yararları

Kargın (2009)'a göre kaynaştırma eğitimi özel gereksinim gösteren öğrencilere olduğu kadar, yetersizliği olmayan öğrencilere de yararlar sağlamaktadır. Kaynaştırma uygulamaları ile yetersizlik göstermeyen öğrenciler, bireysel farklılıkları anlamakta, farklı özellikler gösteren öğrencilerle arkadaşlık ederek onları anlama gibi pozitif davranışlar kazanmakla birlikte akademik ve sosyal becerilerinin gelişimlerini de olumlu yönde etkilemektedir.

Kaynaştırma uygulamalarında eğitime katılmış normal gelişim gösteren öğrencilerin, özel gereksinimi olan öğrencilere hoşgörü, yardımlaşma ve demokratik davranmayı öğrenirler. Özel gereksinimi olan öğrencileri kabul ederek farklılıkları doğal karşılarlar ve saygı göstermeyi öğrenirler (MEB,2010).

2.5.3. Sınıf öğretmenlerine yararları

Kaynaştırma sınıfı öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrenciler ile birlikte ilerlettikleri eğitim çalışmaları, öğretmenlik bilgi ve becerilerinin gelişmesin de önemli katkıda bulunmaktadır (Türk, 2011). Kaynaştırma uygulamaları, kaynaştırma eğitimi sayesinde öğretmenler, öğretim programını ve sınıfın ortamını sınıfta bulunan öğrencilerin gereksinimlerine uygun düzenleme becerisini kazanmakta ve diğer personellerle iletişim ve işbirliği kurma becerilerinin gelişmesini arttırmaktadır (Sülün,2012).

2.5.4. Özel gereksinimli olan ve olmayan öğrencilerin ailelerine yararları

Kaynaştırma uygulayıcıların en önemli destekleyicileri olan aileler, çocuklarının yetenekleri, ilgi ve ihtiyaçları konusunda net bilgi edinerek çocukların kapasitelerine uygun beklentiler içinde olurlar. Kaynaştırma eğitimiyle, çocuklarının gelişimlerine bağlı oluşan kaygı ve kuşku yok olur. Okula olan bakış açıları değişerek işbirliği yapma davranışları gelişir (MEB,2009).

Özel gereksinimli öğrencilerin ailelerine olduğu kadar normal gelişim gösteren öğrencilerin ailelerine de kaynaştırma uygulamasının etkisi olumlu sonuçlar vermektedir. Normal gelişim gösteren öğrencilerin aileleri, özel gereksinim gösteren öğrencilerin aileleriyle iletişime geçerek, ailelerin motivasyonlarını artırıp, kaynaştırma uygulamalarına katkı sağlayabilirler. Kaynaştırma uygulamaları ile normal gelişim gösteren öğrencilerin aileleri, çocuklarına bireye özgü farklılıkları ve onlara saygı duymayı öğretmektedirler (Sucuoglu ve Kargın, 2006).

Genel olarak bakıldığında kaynaştırma eğitimi, sadece yetersizlikten etkilenmiş öğrencilerin faydalanabileceği bir eğitim uygulaması değildir. Eğitim ortamında bulunan diğer akranları ve bu öğrencilerin ailelerinin de faydalanacağı onlara olumlu etkiler sağlayacağı bir eğitimidir. Özel eğitime gereksinim duyan öğrenciler için kaynaştırma eğitimi ne kadar önemli ise normal gelişim gösteren öğrenciler içinde bir o kadar önemlidir. Özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerle birlikte normal gelişim gösteren öğrencilerin sosyalleşmeleri için kaynaştırma eğitimi gereklidir (Güzel,2014).

2.6. Kaynaştırma Eğitiminde Öğretmenin Önemi ve Yeterliği

Eğitim ve öğretimin temel taşı olan öğretmenlerin eğitime katkısı tartışılmazdır (Abell, 2007; Knight & Wiseman 2005). Eğitim uygulamalarında görüldüğü gibi öğrenme-öğretme sürecinin merkezin de öğrenci olsa bile özel gereksinimi olan öğrencilere yönelik uygulanan kaynaştırma eğitiminin etkili olması için tüm uygulama sürecini ilerleyen aslında öğretmenin yine kendisidir. Eğitim ve öğretimin verimli bir şekilde yürütülmesinde sınıf öğretmenlerinin, öğretim yeterlilikleri ve kendi yeterliliklerine olan inanma duygusu önem taşımaktadır (Atıcı, 2013).

Kaynaştırma konusunda yeterli donanıma sahip sınıf öğretmenleri, öğretimin merkezinde olmasıyla birlikte, kaynaştırma uygulamasının başarılı olmasındaki en

önemli etkenlerin başında gelmektedir. Öğretmenlerin kaynaştırma eğitiminde sahip oldukları yeterlilikler ve beceriler işbirliği içinde uygulandığında, kaynaştırmada yer alan öğrencinin başarısını olumlu yönde etkileyecektir (Özgür,2011).

Eğitim ve öğretim ortamında öğretmenler sınıfında rehber ve yol gösterici rolündedir. Özellikle özel eğitim ve kaynaştırma eğitimi söz konusu olduğunda, öğretmenlerin önemi bir kez daha vurgulanmış olacaktır. Bu sebepten dolayı araştırmacıların çoğu öğretmenin kaynaştırma eğitimindeki etkisini ve önemini yaptıkları araştırmalarda vurgulamışlardır (Bayar,2015). Örneğin; Rizzo (1985) yaptığı çalışmasında özel gereksinim duyan öğrenciler için sunulan kaynaştırma uygulamalarının başarılı olabilmesinde öğretmenler ve yeterli seviyedeki eğitimlerinin önemini vurgulamıştır.

Sınıf öğretmenleri kaynaştırma eğitimin de yetersizlikten etkilenmiş öğrencilerin kazandırılması gereken öğretim yöntemlerin de oluşabilecek herhangi bir sorunla baş edebilecek temel yeterliklere sahip olması beklenmektedir. Öğretmen bu başarıya ulaşabilmek için sahip olması gereken yeterlilik ve becerileri özellikle kaynaştırmanın başarılı bir biçimde uygulanmasını sağlayabilmesi açısından önemlidir (Ataman, 2002).

2.6.1. Başarılı bir kaynaştırma uygulamasında öğretmenlerin sahip olması gereken yeterlikler

Öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarındaki donanımı öğrencinin başarısını etkileyecek ve akılda kalıcılığını pekiştirecektir (Karacaoğlu, 2008). Sınıf öğretmenleri kaynaştırma uygulamalarında başarıya ulaşmaları için önemli üç unsurdan ilki etkili bir sınıf yönetimi gerçekleştirilmesi, ikincisi ise iyi planlanmış bir işbirliğidir. Özel gereksinimli öğrencilerin gereksinimlerini karşılayabilmesi için etkili öğretim yöntem ve teknikleri kullanabilmeli ve uzmanlar arasında işbirliği yapabilmelidir (Özen,2008). Üçüncü ve en önemli unsur ise, öğretmenin konuyu öğrencilerine aktarış biçimidir. Konuyu kitaptan ele alındığı gibi işlemek yerine öğrencilerinin kişiliklerine uygun aktarması öğrencilerin hafızalarında yer edecektir (World Bank, 2005).

Balcı (2001)'ya göre, yeterlik duygusu yüksek olan öğretmenlerin zayıf olan öğretmenlere göre daha yüksek akademik standartlara sahip olduğunu ve yüksek yeterlik duygusu olan öğretmenlerin öğretime yoğunlaşarak, beklentilerinin her zaman açık

olduğunu saptamıştır. Özellikle öğretim yeterliği yüksek olan öğretmenler öğrencilerinin öğretimle ilgili davranışlarına odaklanarak sınıflarında güvenli bir hava oluşturarak, öğrencilerin girişimciliğini destekleyebilmektedir (Akt: Kurt, 2012).

Genel olarak öğretmen yeterlikleri göz önünde bulundurulduğunda, bir öğretmenin sahip olması gereken yeterlikler şu şekilde özetlenebilir:

- Öğretmenler öğrenme ve öğretme sürecinde öğretim programlarını ve konu alanını yeterli derecede bilmeli ve anlamalı,
- Öğretmenler öğrenme öğretme sürecinde öğretimi iyi planlamalı ve uygulamalı,
- Öğrencinin gelişimini ve öğretimin etkililiğini izlemeli ve değerlendirmeli,
- Öğretimi öğrenci özelliklerine göre uyarlayarak, öğrenci davranışlarını yönetmeli,
- Diğer öğretmenler, veliler ve okul personeli ile işbirliği içinde çalışabilmeli,
- Öğrenme ve öğretme ortamında etkili bir iletişim sağlamalıdır (TED, 2009).

2.7. Kaynaştırma Eğitimi İle İlgili Yapılan Araştırmalar

2.7.1. KKTC’de yapılan araştırmalar

Güneş (2016), tarafından yapılan KKTC’de Sınıfta Kaynaştırma Öğrencisi Bulunan Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitiminde Yaşanan Sorunlara İlişkin Görüşleri adlı çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Çalışmanın evrenini, 2014-2015 eğitim-öğretim yılında görev yapmakta olan ve sınıfta kaynaştırma öğrencisi bulunan 98’i kadın ve 32’si erkek olan 130 sınıf öğretmenini oluşturmaktadır. Araştırmanın sonuçlarına göre, sınıfta kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıf öğretmenlerinin Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği’nde verilen ifadelere en fazla “kararsızım” yanıtını verdikleri saptanmıştır.

Abbasoğlu (2016), tarafından yapılan özel eğitim ve kaynaştırma eğitimi uygulanan ilkokullarda özel eğitim hizmetlerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi çalışmasında tarama modeli kullanılmıştır. Çalışmanın evrenini 2015-2016 öğretim

yılında KKTC’de bulunan Lefkoşa, Girne, Güzelyurt ve Gazimağusa ilçelerinde bulunan özel eğitim kurumlarında görev yapan 41 öğretmen oluşturmaktadır.

Dağlı (2009), tarafından okulunda kaynaştırma eğitimi uygulanan ve uygulanmayan okul idarecileri ve öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine yönelik tutumlarının belirlenmesine yönelik 2008-2009 eğitim-öğretim yılının bahar döneminde yapılan nicel bir çalışmadır. Araştırmanın evreni 1542 öğretmen ve yöneticiden oluşmaktadır. Bu evren içerisinde tesadüfî örneklem yoluyla 626 öğretmene ulaşılmış ve elde edilen verilerden 490 öğretmen ve yöneticinin verilerinin kullanılabilir olduğuna karar vermiştir. Araştırmanın sonucunda; kaynaştırma eğitimi uygulanan ve uygulanmayan okullarda çalışan öğretmen ve yöneticilerin farklı faktörler açısından incelenmesine rağmen kaynaştırmaya yönelik tutumlarının birbirlerinden istatistiksel olarak benzer farklılıklar elde edilememiştir. Hem öğretmenlerin hem de yöneticilerin kaynaştırmaya karşı olumsuz tutumlarının olduğu ve en fazla olumsuz tutuma ilk sırada okul yöneticilerinin, ikinci sırada ise sınıf öğretmenlerinin sahip olduğu belirlenmiştir. En az olumsuz tutuma sahip öğretmenler ise branş öğretmenleri olarak belirlenmiştir.

2.7.2. Türkiye’de yapılan araştırmalar

Güteryüz (2014) tarafından yapılan araştırma Zonguldak ili Alaplı ve Ereğli İlçelerinde 2012-2013 eğitim-öğretim yılında görev yapmakta olan 200 sınıf öğretmeni ile Bülent Ecevit Üniversitesinde eğitim gören 195 sınıf öğretmeni adayı oluşturmaktadır. Karma yöntemi kullanılan araştırmanın nicel verilerinin analizi sonucunda; sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma uygulamalarına olan görüşleri arasında bir farka rastlanmamıştır. Nitel verilerin analizi sonucunda sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarına karşı olumsuz görüşleri olduğu belirlenmiştir.

Çankaya ve Korkmaz (2012) “İlköğretim I. Kademedeki Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi” isimli araştırması, Konya il ve ilçelerinde bulunan 2009-2010 eğitim yılında ilköğretim okullarında görev yapmakta olan ve sınıfında kaynaştırma öğrencisi olan 200 sınıf öğretmeni ile görüşülmüştür. Çalışmada araştırmacılar tarafından veri toplama aracı olarak ‘Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Öğretmen Görüşlerini

Değerlendirme Ölçeği' kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, sınıf öğretmenleri kaynaştırma eğitimi uygulamalarına yönelik tutumlarının genellikle pozitif olduklarını ifade etmişlerdir.

Babaoğlu ve Yılmaz (2010)'ın "Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimindeki Yeterlikleri" adlı çalışmasında Burdur ilinin merkezindeki ilkokullarında görev yapan 40 sınıf öğretmenlerini oluşturmaktadır. Araştırma tarama modelindedir. Araştırma verileri nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla toplanmıştır. Araştırmada öğretmenlerin kaynaştırma eğitiminde yeterince bilgi ve donanıma sahip olup olmadıklarını belirlemek için araştırılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre, sınıf öğretmenlerinin yarısından fazlası kaynaştırma eğitimiyle ilgili yeterli eğitim almadıkları ve kendilerini kaynaştırma konusunda yetersiz gördükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Demir ve Açar (2010)'ın "Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Düşünceleri" adlı araştırmalarında sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime yönelik düşüncelerini tespit etmeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın evreni, Çanakkale ilinde görev yapan ve sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıf öğretmenlerini, araştırmanın örneklemini 151 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada araştırmacılar tarafından geliştirilen ölçek kullanılmış ve sonucunda, sınıf öğretmenlerinin cinsiyeti, hizmet içi eğitim alma durumu, kıdem durumu ve kendini yeterli hissetme durumu değişkenlerine göre ölçeğin bazı maddelerinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır.

Battal (2007), "Sınıf Öğretmenleri ve Branş Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Yeterlilikleri" incelemiştir. Uşak ilindeki 23 ilköğretim okulunda görev yapan 285 sınıf öğretmeni ve 104 branş öğretmeni katılmıştır. Betimleme modelinin kullanıldığı bu çalışmanın sonucunda; sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime muhtaç öğrencileri tanıma konusunda ve uygulamada değerlendirme alanlarında da kendilerinin yeterli oldukları tespit edilmiştir.

Nizamoğlu (2006), ilkokullarda görev yapmakta olan ve sınıflarında kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarındaki yeterliliklerinin belirlenmesini saptamak amacıyla bir çalışma yapılmıştır. 2005-2006 eğitim-öğretim yılında Bolu ilinin merkezinde bulunan 10 ilköğretim okulunda görev yapmakta olan ve sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan 12 sınıf öğretmenin görüşleri ortaya konmuştur.

Araştırma yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ve ‘Kaynaştırma Becerilerini Öz Değerlendirme Aracı’ kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, sınıf öğretmenleri kaynaştırma uygulamalarında destek hizmet olarak rehber öğretmenlerinden yararlandıklarını başka uzmanlarla yeteri kadar bilgi alışverişinde olmadıkları, özel gereksinimli öğrenciler için düzenli çalışma içinde olmadıklarını kendi yöntemlerine göre amaçlar belirledikleri, öğrencilerin etkileşimlerinin basitleştirmek için yöntem ve tekniklerde düzenlemeler yapmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Kaya (2005) tarafından “Anasınıfı Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarında Yeterlilik Düzeyleri” araştırılmıştır. Araştırmaya 20 öğretmen katılmıştır. Araştırmanın sonucunda, anasınıfı öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerinin sosyal, akademik, fiziksel ve duygusal ihtiyaçlarını biraz karşılayabildiklerini ama kendilerini yeterli bulmadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimiyle ilgili yeterince seminerlerin verilmediği ve uzmanlarla işbirliği kuramadıkları görüşünde oldukları saptanmıştır.

2.7.3. Dünyada yapılan araştırmalar

McKay’in (2012), nicel çalışmasında ilköğretim okulundaki öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi hakkındaki tutumlarını etkileyen faktörlerin neler olduğunu incelenmiştir. Ayrıca çalışmada öğretmenler üzerindeki özel değişkenlerin etkisinin araştırılması amaçlanmıştır. Çalışmada kaynaştırma eğitime yönelik 661 öğretmenin tutumları 38 ögeli tutum anketi kullanılarak ölçülmüştür. Özellikle daha ciddi olumsuz tutumlar, okulun konumu, okul yönetimi ve tutumları gibi çeşitli değişkenlere bağlı öğretmenlerin kaynaştırmaya yönelik tutumlar belirlediği anlaşılmıştır. Ancak, engelli nüfus ile kaynaştırma öğrencisine yönelik öğretmen tutumlarında farklar bulunmuştur. İlköğretim okulu öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrencilere yönelik tutumlarının olumlu olmakla birlikte, genel eğitimde özel gereksinimli öğrencilerin dışlanmayla yüzleştikleri belirlenmiştir. Kaynaştırma eğitime ilişkin öğretmen tutumları ile iletişim, etnik köken, cinsiyet, yaş ve eğitimleri ile ilişkili farklılıklar bulunmamıştır.

Emam ve Mohamed (2011), Mısır’da okul öncesi ve ilkokul öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime karşı tutumlarını ve bu konuda tecrübe ve kişisel yeterliliğin etkisini araştırdıkları bir çalışma yapmışlardır. Çalışmaya 71 okul öncesi ve 95 ilkokul

öğretmeni dahil edilmiştir. Öğretmenlere 25 soruluk 6'lı likert tipi bir anket uygulanmıştır. Bu çalışmanın sonucunda daha tecrübeli öğretmenlerin daha az tecrübeli öğretmenlere nazaran kaynaştırma öğrencilere karşı daha olumlu tutumları olduğu görülmüştür. Kişisel yeterliliği yüksek olan öğretmenlerin kişisel yeterliliği düşük öğretmenlere kıyasla kaynaştırma öğrencilere karşı daha olumlu tutumlara sahip oldukları görülmüştür. Bununla birlikte, kaynaştırmaya karşı tutum açısından okul öncesi öğretmenleriyle ilkökul öğretmenleri arasında bir fark görülmemiştir. Tecrübenin ise kişisel yeterliliğe doğrudan etkisi ise tespit edilmemiştir.

Orel, Zerey ve Töret (2004), “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının İncelenmesi” adlı araştırmasında sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitimine yönelik tutumlarının, kaynaştırma dersi alıp almamalarının değişkenlerine göre farklılık gösterme durumunu ortaya koymayı amaçlamışlardır. Araştırmanın grubu, 2004-2005 eğitim-öğretim yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı 4. Sınıfa devam eden 88 öğrenciden oluşmaktadır. Yapılan çalışmada araştırmacılar tarafından geliştirilmiş “Bilgi Formu” ve Antonak ve Larivee (1995) tarafından geliştirilen ve Kırcaali İftar (1996) tarafından Türkçe uyarlama çalışması yapılan ‘ Kaynaştırmaya İlişkin Görüşleri Ölçeği’ kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, kaynaştırma eğitimi alan sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırmaya ilişkin tutumları olumlu yönde değişiklik göstermiştir.

Avramidis ve Norwich (2002), araştırmasında öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine olan tutumlarına ve okullardaki kaynaştırma öğrencilerinin özel eğitim ihtiyaçlarına yer vermiştir. Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimini kabullenmeyi gerçekleştirmesinde etkili olan faktörlere de araştırmada yer verilmiştir. Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine karşı olan tutumlarının çevreden ve elverişsiz ortamlardan ciddi şekilde etkilendikleri sonucuna varılmıştır. Varılan bu sonuçla birlikte fiziksel ortam ve insan desteği gibi eğitim ortamı ile ilgili değişkenlerin kaynaştırma eğitimine olan tutumları etkiledikleri gözlemlenmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın modeli, evreni ve örnekleme, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizi yer almaktadır.

3.1.Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı İlköğretim Dairesine bağlı resmi ilkokullarda 2016-2017 eğitim-öğretim yılında görev yapan sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarındaki yeterliklerini inceleyen betimsel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, bir konuya ya da olaya ilişkin katılımcıların görüşlerinin ya da beceri, ilgi, tutum ve yetenek gibi özelliklerinin belirlendiği genellikle diğer araştırmalara göre daha büyük örneklem üzerinde yapılan araştırmalara denmektedir (Fraenkel ve Wallen,2006).

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı İlköğretim Dairesine bağlı resmi ilkokullarda 2016-2017 eğitim – öğretim yılında görev yapmakta olan öğretmenler oluşturmaktadır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin Lefkoşa, Gazimağusa, Girne, Güzelyurt ve Lefke bölgelerinde bulunan toplam 205 öğretmen araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Araştırmanın yapıldığı okullar tesadüfî örnekleme yöntemi ile seçilmiştir.

3.3. Araştırmanın Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada; orijinali UmeshSharma, Tim Loreman ve ChrisForlin (2011) tarafından geliştirilen, Bayar (2015) tarafından geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılarak Türkçeye uyarlanan "Kişisel Bilgi Formu" ve "Kaynaştırma Uygulamalarında

Öğretmen Yeterliği Ölçeği” kullanılmıştır. Kişisel Bilgi Formu ve Ölçeğin kullanımı için gerekli izinler Sn. Adem Bayar’dan alınmıştır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Sınıf öğretmenlerinin sahip oldukları demografik özellikleri hakkında bilgi edinmeyi amaçlayan bir formdur. Cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, özel eğitim dersi alma, mevzuat bilgisi, özgüven, tecrübe ve özel eğitime ihtiyaç duyan birey ile kayda değer etkileşimleri olup olmadıkları form aracılığıyla sınıf öğretmenlerinden bilgi alınmıştır.

3.3.2. Kaynaştırma Uygulamalarında Öğretmen Yeterliği Ölçeği

Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi uygulamalarındaki yeterlik algılarını ölçmek amacıyla, Umesh Sharma, Tim Loreman ve ChrisForlin (2011) tarafından geliştirilen, Bayar (2015) tarafından Türkçeye uyarlanarak geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılarak, Kaynaştırma Uygulamalarında Öğretmen Yeterliği Ölçeği (KUÖYÖ) kullanılmıştır.

Kaynaştırma Uygulamalarında Öğretmen Yeterliği Ölçeği (KUÖYÖ) ,toplamda 18 madde ve üç alt boyuttan oluşmaktadır. Birinci boyut; Kaynaştırma Eğitiminde Öğretim Yeterliği, ikinci boyut; Kaynaştırma Eğitiminde İşbirliği Yeterliği, üçüncü boyutu ise; Kaynaştırma Eğitiminde Sınıf Yönetimi Yeterliği boyutudur.

Ölçek 6’lı likert tipi bir ölçektir. Derecelendirilen ölçek puanlamasında maddeler 1 ile 6 puan (“1” Kesinlikle Katılmıyorum, “2” Katılmıyorum, “3” Kısmen Katılmıyorum, “4” Kısmen Katılıyorum, “5” Katılıyorum, “6” Kesinlikle Katılıyorum) arasında puanlanmaktadır. “1” puan ilgili maddeden alınacak en düşük puanı ifade etmektedir. “6” puanı ise ilgili maddeden en yüksek puanı ifade etmektedir. Ölçekten alınabilecek puanlar 18 ile 108 arasında sıralanmaktadır.

Yükselen puanlar bireylerin kaynaştırma eğitimi uygulamalarındaki yeterlik algısına yüksek düzeyde sahip olduklarını göstermektedir. Kaynaştırma Uygulamalarında Öğretmen Yeterliği Ölçeği’nin Türkçe formunun güvenilirlik çalışmasında, ölçeğin iç tutarlılık Cronbach alfa katsayısı 0,89 olarak bulunmuştur. Ayrıca araştırmacı tarafından saptanan Cronbach alfa değeri 0,90’dır.

3.4. Verilerin Toplanması

Veri toplamak amacıyla hazırlanmış ölçeğin, 2016-2017 öğretim yılında belirlenen ilkokullarda uygulanabilmesi için Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı, İlköğretim Dairesi Müdürlüğüne başvuru yapılarak gerekli izinler alındıktan sonra evren ve örnekleme oluşturulmuş ilkokullara gidilerek veri toplama aracı uygulanmıştır.

Ölçeğin dağıtılıp toplanması sırasında tüm okullara araştırmacı tarafından gidilerek, okul idarecilerine bakanlıktan alınan izin onay belgesi sunulmuştur. Uygulama yapılmadan önce sınıf öğretmenlerine araştırmanın amacı ile ilgili bilgi verilmiştir. Ardından uygulamaya geçilmiştir.

3.5. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Araştırma verileri SPSS 22.0 istatistiksel veri analizi paket programı ile çözümlenmiştir.

Araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin tanıtıcı özelliklerine göre dağılımları ve özel eğitim ile ilgili eğitim, tecrübe ve özgüven gibi durumları frekans analizi kullanılarak belirlenmiştir.

Öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliliği ölçeğinde yer alan önermelere verdikleri yanıtların dağılımı frekans analizi ile saptanmış ve her bir önermeden aldıkları madde puan ortalaması verilmiştir. Öğretmenlerin ölçek genelinden ve alt boyutlarından aldıkları toplam puanlara ait ortalama, standart sapma, en küçük ve en büyük değer gibi tanımlayıcı istatistikler verilmiştir.

Öğretmenlerin tanıtıcı özelliklerine göre kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliliği ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılmasında kullanılacak olan hipotez testlerinin belirlenmesi amacıyla, ölçek puanlarının normal dağılıma uyumu Kolmogorov-Smirnov testi ile incelenmiştir. Yapılan Kolmogorov-Smirnov testi neticesinde öğretmenlerin ölçekten almış oldukları puanların normal dağılıma uymadığı tespit edilmiştir ve araştırmada parametrik olmayan hipotez testleri kullanılmıştır.

Bağımsız değişkenin iki kategoriden oluşması durumunda Mann-Whitney U testi, ikiden fazla kategoriden oluşması durumunda ise Kruskal-Wallis testi kullanılmıştır.

Ayrıca Kruskal-Wallis testi sonucunda anlamlı fark çıkması durumunda farkın hangi kategorilerden kaynaklandığı Mann-Whitney U testi ile belirlenmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırmanın genel ve alt amaçları çerçevesinde toplanan verilerin istatistiksel çözümlenmelerinden elde edilen bulgular ve yorumlar sunulmaktadır.

Tablo 1. Öğretmenlerin tanıtıcı özelliklerine göre dağılımı

Tanıtıcı Özellikler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Erkek	90	43,90
Kadın	115	56,10
Yaş grubu		
26-35 yaş arası	41	20,00
36-45 yaş arası	80	39,02
46yaş ve üstü	84	40,98
Öğrenim durumu		
Lisans	186	90,73
Lisansüstü	19	9,27

Tablo 1.'de araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin tanıtıcı özelliklerine göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 1. incelendiğinde, araştırmaya dâhil edilen öğretmenlerin %43,90'ının erkek ve %56,10'unun kadın olduğu, %20,0'sinin 26-35 yaş grubunda, %39,02'sinin 36-45 yaş arası ve %40,98'inin 46 yaş ve üzeri yaş grubunda yer aldığı görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %90,73'ü lisans mezunu, %9,27'sinin ise lisansüstü mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Öğretmenlerin özel eğitim ile ilgili özelliklerine göre dağılımı

Özel Eğitim	Sayı (n)	Yüzde (%)
ÖE ihtiyaç duyan bireylerle etkileşim		
Evet	123	60,00
Hayır	82	40,00
ÖE ile ilgili eğitim		
Hiç	120	58,54
Biraz	72	35,12
Üst (En az 40 saat)	13	6,34
ÖE ile ilgili mevzuata hâkimiyet		
Hiç	35	17,07
Zayıf	89	43,41
Orta	59	28,78
İyi	22	10,73
ÖE konusunda özgüven		
Çok düşük	12	5,85
Düşük	30	14,63
Orta	111	54,15
Yüksek	52	25,37
ÖE tecrübesi		
Hiç	73	35,61
Biraz	84	40,98
Üst (En az 30 tam gün)	48	23,41

Tablo 2.'de araştırmaya alınan öğretmenlerin özel eğitim ile ilgili özelliklerine göre dağılımı verilmiştir.

Araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin %60,0'ının özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerle anlamlı/kayda değer etkileşimlerinin olduğunu, %40,0'ı ise olmadığını ifade etmiştir. Öğretmenlerin %58,54'ü özel eğitim ile ilgili hiç eğitim almadığını, %35,12'si biraz eğitim aldığını ve %6,34'ü üst düzey eğitim aldığını, %17,07'si özel eğitim ile ilgili yerel mevzuat ve politikalara hiç hâkim olmadığını, %43,41'i bu konuda zayıf,

%28,78'i orta ve %10,73'ü iyi olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerin %5,85'i özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere eğitim verme konusundaki özgüvenin çok düşük olduğunu, %14,63'ü düşük, %54,15'i orta ve %25,37'si bu konudaki öz güvenini yüksek olduğunu ifade etmiştir. Araştırmaya dahil edilen öğretmenlerin %35,61'inin özel eğitime ihtiyaç duyan bir öğrenciye eğitim verme konusunda hiç tecrübesinin olmadığı, %40,98'inin biraz ve %23,41'inin üst düzey tecrübesi olduğu tespit edilmiştir.

4.1. Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarındaki Yeterliliklerine İlişkin Bulgular

Tablo 3. Öğretmenlerin Kaynaştırma Uygulamalarında Öğretmen Yeterliği Ölçeğine verdikleri yanıtların dağılımı

	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kısmen Katılmıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		\bar{x}
	N	%	N	%	n	%	n	%	N	%	n	%	
Öğrencilere, davranışları hakkındaki beklentilerimi açıkça ifade ederim.	1	0,49	0	0,00	1	0,49	0	0,00	100	48,78	103	50,24	5,47
Rahatsız edici ya da gürültü yapan bir öğrenciye karşı soğukkanlı/sakin davranabilirim.	0	0,00	2	0,98	6	2,93	45	21,95	99	48,29	53	25,85	4,95
Velilerin, okula gelmeleri konusunda rahat hissetmelerini sağlarım.	0	0,00	1	0,49	1	0,49	12	5,85	109	53,17	82	40,00	5,32
Ailelere, çocuklarının okul başarılarına yardım etmeleri konusunda destek veririm.	1	0,49	0	0,00	0	0,00	9	4,39	108	52,68	87	42,44	5,36
Öğrettiğim konu hakkında öğrenci yeterliliklerini ölçebilirim.	1	0,49	0	0,00	0	0,00	3	1,46	91	44,39	110	53,66	5,50
Yetenekli öğrencilere uygun koşulları sağlayabilirim	1	0,49	0	0,00	1	0,49	14	6,83	106	51,71	83	40,49	5,31
Sınıf ortamında oluşabilecek istenmeyen davranışları engelleme konusunda kendime güvenirim.	1	0,49	0	0,00	0	0,00	10	4,88	82	40,00	112	54,63	5,48
Sınıftaki istenmeyen davranışları kontrol ederim.	1	0,49	0	0,00	1	0,49	5	2,44	88	42,93	110	53,66	5,48
Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin ebeveynlerinin okul aktivitelerine katılımlarını sağlamada kendime güveniyorum	2	0,98	11	5,37	42	20,49	84	40,98	54	26,34	12	5,85	4,04
Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına uygun etkinlikleri tasarlamada kendime güveniyorum	4	1,95	12	5,85	35	17,07	78	38,05	62	30,24	14	6,83	4,09
Çocukların sınıf kurallarına uymasını sağlarım.	0	0,00	1	0,49	0	0,00	3	1,46	77	37,56	124	60,49	5,58
Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için eğitsel planları düzenlemede diğer kişilerle işbirliği yapabilirim.	2	0,98	2	0,98	5	2,44	24	11,71	108	52,68	64	31,22	5,08
Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin eğitimi için diğer profesyonellerle ve ilgili personellerle ortaklaşa çalışabilirim.	2	0,98	2	0,98	3	1,46	26	12,68	110	53,66	62	30,24	5,08
Öğrencilerin ikiyeşerli veya gruplar halinde çalışmalarını sağlama konusunda kendime	0	0,00	1	0,49	1	0,49	10	4,88	92	44,88	101	49,27	5,42

güvenirim.

Çeşitli değerlendirme stratejilerini kullanırım.	0	0,00	3	1,46	26	12,68	90	43,90	67	32,68	19	9,27	4,36
Kaynaştırma eğitimi ile ilgili yasa ve politikalar hakkında insanları bilgilendirmede kendime güveniyorum.	14	6,83	32	15,61	69	33,66	56	27,32	27	13,17	7	3,41	3,35
Saldırgan öğrencilerle başa çıkma konusunda kendime güvenirim.	3	1,46	13	6,34	33	16,10	76	37,07	61	29,76	19	9,27	4,15
Öğrencilerin kafası karıştığında alternatif açıklamalar sunar ve örnekler veririm.	1	0,49	0	0,00	1	0,49	4	1,95	78	38,05	121	59,02	5,54

Tablo 3.'te araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliliği ölçeğinde yer alan önermelere verdikleri yanıtların dağılımı verilmiştir.

Tablo 3. incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin genel olarak ölçekte yer alan önermelere katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum şeklinde yanıt verdikleri görülmektedir.

Öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliliği ölçeğinde yer alan önermelerden en çok katıldıkları önermeler sırasıyla; “Çocukların sınıf kurallarına uymasını sağlarım.” , “Öğrencilerin kafası karıştığında alternatif açıklamalar sunar ve örnekler veririm.”, “Sınıf ortamında oluşabilecek istenmeyen davranışları engelleme konusunda kendime güvenirim.” , “Sınıftaki istenmeyen davranışları kontrol ederim.” , “Öğrencilerin ikiyeşerli veya gruplar halinde çalışmalarını sağlama konusunda kendime güvenirim.” önermeleridir.

Öğretmenlerin ölçekte yer alan en az katıldıkları önermeler ise sırasıyla; “Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin ebeveynlerinin okul aktivitelerine katılımlarını sağlamada kendime güveniyorum.”, “Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına uygun etkinlikleri tasarlamada kendime güveniyorum”, “Saldırgan öğrencilerle başa çıkma konusunda kendime güvenirim.”, “Kaynaştırma eğitimi ile ilgili yasa ve politikalar hakkında insanları bilgilendirmede kendime güveniyorum.” önermeleridir.

4.2. Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarında Öğretmen Yeterlik Ölçeği Alt Boyutlarında Yeterliklerine İlişkin Bulgular

Tablo 4. Öğretmenlerin Kaynaştırma Uygulamalarında Öğretmen Yeterliği Ölçeği Genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ait tanımlayıcı istatistikler

	N	Toplam Puan					Madde Puan	
		\bar{x}	S	Medyan	Alt	Üst	\bar{x}	S
Öğretim Yeterliği	205	30,22	3,18	30	10	36	5,04	0,53
İşbirliği Yeterliği	205	28,22	3,71	28	12	36	4,70	0,62
Sınıf Yönetimi Yeterliği	205	31,11	3,09	31	10	36	5,19	0,52
Ölçek Geneli	205	89,55	8,97	89	32	108	4,98	0,50

Öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliği ölçeği Genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ait tanımlayıcı istatistikler Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. incelendiğinde araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliği ölçeğinde yer alan öğretim yeterliği alt boyutundan ortalama $30,22 \pm 3,18$ toplam puan aldıkları saptanmıştır. Öğretmenlerin bu alt boyuttan aldıkları madde puanı ortalaması ise $5,04 \pm 0,53$ 'tür.

Öğretmenlerin ölçekte yer alan işbirliği yeterliği alt boyutundan aldıkları toplam puan ortalaması $28,22 \pm 3,71$, madde puanı ortalaması ise $4,70 \pm 0,62$ 'dir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin sınıf yönetimi yeterliği alt boyutundan aldıkları toplam puan ortalaması $31,11 \pm 3,09$ ve madde puanı ortalaması $5,19 \pm 0,52$ 'dir.

Öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliği ölçeği genelinden aldıkları toplam puan ortalaması $89,55 \pm 8,97$ 'dir. Öğretmenlerin ölçek genelinden aldıkları en düşük toplam puan 32, en yüksek puan 108'dir. Öğretmenlerin ölçek genelinden aldıkları madde puanı ortalamasının $4,98$ olduğu, genel olarak sorulara katılıyorum yanıtı verdikleri ve olumlu görüş bildirdikleri saptanmıştır.

4.3. Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarındaki Cinsiyetlerine İlişkin Bulgular

Tablo 5. Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre Kaynaştırma Uygulamalarında Öğretmen Yeterliği Ölçeği Genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puanlarına karşılaştırılması

	Cinsiyet	n	\bar{x}	S	M	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	P
Öğretim	Erkek	90	29,73	3,45	30	94,98	8548,00		
Yeterliği	Kadın	115	30,60	2,91	30	109,28	12567,00	-1,72	0,09
İşbirliği	Erkek	90	27,67	3,96	28	93,44	8409,50		
Yeterliği	Kadın	115	28,65	3,46	29	110,48	12705,50	-2,05	0,04*
Sınıf Yönetimi	Erkek	90	31,07	3,37	32	103,79	9341,50		
Yeterliği	Kadın	115	31,15	2,87	31	102,38	11773,50	-0,17	0,86
Ölçek	Erkek	90	88,47	9,93	88	97,14	8743,00		
Geneli	Kadın	115	90,40	8,07	91	107,58	12372,00	-1,25	0,21

* $p < 0,05$

Tablo 5.'te araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin cinsiyetlerine göre Kaynaştırma Uygulamalarında Öğretmen Yeterliği Ölçeği Genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puanlarına karşılaştırılmasına ilişkin yapılan Mann-Whitney U testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 5. incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyetlerine göre kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliği ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan öğretim yeterliği ve sınıf yönetimi yeterliği alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($p > 0,05$).

Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliği ölçeğinde yer alan işbirliği yeterliği alt boyutundan aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($p < 0,05$). Kadın öğretmenlerin işbirliği yeterliği alt boyutundan aldığı puanlar erkek öğretmenlere göre daha yüksektir.

4.4. Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarındaki Yaşlarına İlişkin Bulgular

Tablo 6. Öğretmenlerin yaş gruplarına göre Kaynaştırma Uygulamalarında Öğretmen Yeterliği Ölçeği Genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puanlarına karşılaştırılması

	Yaş Grubu	n	\bar{x}	S	Medyan	Sıra Ort.	X ²	P
Öğretim Yeterliği	26-35 yaş arası	41	30,05	3,15	30	97,33	0,55	0,76
	36-45 yaş arası	80	30,34	2,72	30	103,08		
	46yaş ve üstü	84	30,19	3,60	30	105,70		
İşbirliği Yeterliği	26-35 yaş arası	41	28,56	4,10	28	106,88	0,29	0,86
	36-45 yaş arası	80	28,23	3,47	28,5	103,30		
	46yaş ve üstü	84	28,05	3,78	28	100,82		
Sınıf Yönetimi Yeterliği	26-35 yaş arası	41	30,54	2,66	30	87,38	3,68	0,16
	36-45 yaş arası	80	31,31	2,74	32	105,60		
	46yaş ve üstü	84	31,20	3,57	32	108,15		
Ölçek Geneli	26-35 yaş arası	41	89,15	9,21	87	97,48	0,48	0,79
	36-45 yaş arası	80	89,88	7,68	90,5	103,49		
	46yaş ve üstü	84	89,44	10,02	89,5	105,23		

Tablo 6. araştırmaya dahil edilen öğretmenlerin yaş gruplarına göre kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliği ölçeği genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puanlarına karşılaştırılmasına ilişkin yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 6. incelendiğinde araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin yaş gruplarına göre kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliği ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan öğretim yeterliği, işbirliği yeterliği ve sınıf yönetimi yeterliği alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

4.5.Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarındaki Öğrenim Durumlarına İlişkin Bulgular

Tablo 7. Öğretmenlerin öğrenim durumlarına göre Kaynaştırma Uygulamalarında Öğretmen Yeterliği Ölçeği Genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puanlarına karşılaştırılması

	Öğrenim Durumu	n	\bar{x}	S	M	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	P
Öğretim Yeterliği	Lisans	186	30,16	3,19	30	102,23	19014,50	-0,59	0,56
	Lisansüstü	19	30,79	3,12	30	110,55	2100,50		
İşbirliği Yeterliği	Lisans	186	28,10	3,78	28	101,09	18802,00	-1,45	0,15
	Lisansüstü	19	29,42	2,76	29	121,74	2313,00		
Sınıf Yönetimi Yeterliği	Lisans	186	31,03	3,09	31	101,54	18887,00	-1,11	0,27
	Lisansüstü	19	31,89	3,09	33	117,26	2228,00		
Ölçek Geneli	Lisans	186	89,29	9,02	89	101,49	18877,50	-1,14	0,25
	Lisansüstü	19	92,11	8,24	92	117,76	2237,50		

Öğretmenlerin öğrenim durumlarına göre kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliği ölçeği genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puanlarına karşılaştırılmasına ilişkin yapılan Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 7.'de verilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin öğrenim durumlarına göre kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliği ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan öğretim yeterliği, işbirliği yeterliği ve sınıf yönetimi yeterliği alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Lisansüstü mezunu öğretmenlerin ölçek puanları lisans öğretmenlerine göre yüksek olsa da bu fark istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir.

4.6. Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarındaki Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Bireylerle Etkileşimde Bulunma Durumlarına İlişkin Bulgular

Tablo 8. Öğretmenlerin özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerle etkileşimde bulunma durumlarına göre Kaynaştırma Uygulamalarında Öğretmen Yeterliği Ölçeği Genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puanlarına karşılaştırılması

	Etkileşim	N	\bar{x}	S	M	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	P
Öğretim Yeterliği	Evet	123	30,76	3,42	31	114,82	14122,50	-3,51	0,00*
	Hayır	82	29,40	2,58	30	85,27	6992,50		
İşbirliği Yeterliği	Evet	123	29,20	3,67	29	120,23	14788,00	-5,12	0,00*
	Hayır	82	26,74	3,29	27	77,16	6327,00		
Sınıf Yönetimi Yeterliği	Evet	123	31,34	3,40	32	109,70	13492,50	-1,99	0,05
	Hayır	82	30,77	2,53	31	92,96	7622,50		
Ölçek Geneli	Evet	123	91,31	9,77	92	117,08	14400,50	-4,17	0,00*
	Hayır	82	86,91	6,85	87	81,88	6714,50		

* $p < 0,05$

Tablo 8.'de araştırmaya dahil edilen öğretmenlerin özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerle etkileşimde bulunma durumlarına göre kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliği ölçeği genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puanlarına karşılaştırılmasına ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 8. incelendiğinde araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerle etkileşimde bulunma durumlarına göre kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliği ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan öğretim yeterliği ve işbirliği yeterliği alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($p < 0,05$). Özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerle etkileşimde bulunan öğretmenler bulunmayan öğretmenlere göre daha yüksek puan almıştır.

Öğretmenlerin özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerle etkileşimde bulunma durumlarına göre ölçekte yer alan sınıf yönetimi yeterliği alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p > 0,05$).

4.7. Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarındaki Özel Eğitimle İlgili Eğitim Alma Durumlarına İlişkin Bulgular

Tablo 9. Öğretmenlerin özel eğitim ile ilgili eğitim alma düzeylerine göre Kaynaştırma Uygulamalarında Öğretmen Yeterliği Ölçeği Genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puanlarına karşılaştırılması

	Eğitim Alma	N	\bar{x}	S	Medyan	Sıra Ort.	X ²	P	Fark
Öğretim Yeterliği	Hiç	120	29,73	3,24	30	94,73	15,87	0,00*	1-2
	Biraz	72	30,49	2,88	30	105,99			1-3
	Üst (En az 40 saat)	13	33,31	2,32	34	162,77			
İşbirliği Yeterliği	Hiç	120	27,56	3,49	28	91,49	20,05	0,00*	1-2
	Biraz	72	28,64	3,79	28,5	111,06			1-3
	Üst (En az 40 saat)	13	32,00	2,86	30	164,58			
Sınıf Yönetimi Yeterliği	Hiç	120	30,71	3,15	31	94,90	12,52	0,00*	1-2
	Biraz	72	31,33	2,82	32	107,23			1-3
	Üst (En az 40 saat)	13	33,62	2,84	35	154,38			
Ölçek Geneli	Hiç	120	87,99	9,03	88	93,08	18,12	0,00*	1-2
	Biraz	72	90,46	7,99	90	108,38			1-3
	Üst (En az 40 saat)	13	98,92	7,43	101	164,85			

* $p < 0,05$

Tablo 9.'da araştırmaya katılan öğretmenlerin özel eğitim ile ilgili eğitim alma düzeylerine göre kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliği ölçeği genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puanlarına karşılaştırılmasına ilişkin yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 9. incelendiğinde öğretmenlerin özel eğitim ile ilgili eğitim alma düzeylerine göre kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliği ölçeği genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Bu fark özel eğitim ile ilgili üst düzey eğitim alan öğretmenlerden kaynaklanmakta olup, üst düzey eğitim alan öğretmenlerin puanları diğer öğretmenlere göre daha yüksektir.

4.8. Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarındaki Özel Eğitimle İlgili Mevzuat Ve Politikalara Hâkim Olma Düzeylerine İlişkin Bulgular

Tablo 10. Öğretmenlerin özel eğitim ile ilgili mevzuat ve politikalara hâkim olma düzeylerine göre Kaynaştırma Uygulamalarında Öğretmen Yeterliği Ölçeği Genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puanlarına karşılaştırılması

	Hakimiyet	N	\bar{x}	S	Medyan	Sıra Ort.	X ²	P	Fark
Öğretim Yeterliği	Hiç	35	27,86	4,19	28	63,66	25,85	0,00*	1-2,1-3
	Zayıf	89	30,25	2,39	30	101,70			1-4
	Orta	59	30,92	2,51	31	115,27			
	İyi	22	32,00	3,78	33,5	137,93			
İşbirliği Yeterliği	Hiç	35	25,09	4,18	26	55,96	40,65	0,00*	1-2,1-3
	Zayıf	89	28,06	2,82	28	98,21			1-4
	Orta	59	29,34	3,13	30	122,12			
	İyi	22	30,86	4,23	31	145,95			
Sınıf Yönetimi Yeterliği	Hiç	35	29,03	4,06	30	65,01	23,12	0,00*	1-2,1-3
	Zayıf	89	31,34	2,42	32	105,56			1-4
	Orta	59	31,47	2,46	32	108,49			
	İyi	22	32,55	3,85	33,5	138,34			
Ölçek Geneli	Hiç	35	81,97	11,35	83	55,24	37,30	0,00*	1-2,1-3
	Zayıf	89	89,64	6,24	89	101,71			1-4, 2-4
	Orta	59	91,73	7,01	93	117,74			
	İyi	22	95,41	11,33	101	144,68			

* $p < 0,05$

Öğretmenlerin özel eğitim ile ilgili mevzuat ve politikalara hakim olma düzeylerine göre kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliği ölçeği genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puanlarına karşılaştırılmasına ilişkin yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları Tablo 10.'da verilmiştir.

Tablo 10 incelendiğinde araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliği ölçeği genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,05$).

Özel eğitim ile ilgili mevzuat ve politikalara hiç hâkim olmadığını ifade eden öğretmenlerin ölçek genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puanları diğer öğretmenlere göre anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur. Ayrıca özel eğitim ile ilgili mevzuat ve politikalara hâkimiyetini iyi olarak tanımlayan öğretmenlerin ölçek genelinden aldıkları puanları zayıf olarak tanımlayan öğretmenlere göre yüksektir.

4.9. Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarındaki Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Öğrencilere Eğitim Verme Konusunda Özgüven Düzeylerine İlişkin Bulgular

Tablo 11. Öğretmenlerin özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere eğitim verme konusunda özgüven düzeylerine göre Kaynaştırma Uygulamalarında Öğretmen Yeterliği Ölçeği Genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puanlarına karşılaştırılması

	Özgüven	N	\bar{x}	S	Medyan	Sıra Ort.	X ²	P	Fark
Öğretim Yeterliği	Çok düşük	12	24,92	5,07	26	24,08	43,04	0,00*	1-2,1-3
	Düşük	30	29,87	2,37	30	93,77			
	Orta	111	29,99	2,51	30	97,00			
	Yüksek	52	32,13	2,73	32	139,34			
İşbirliği Yeterliği	Çok düşük	12	22,75	5,05	23,5	33,63	43,31	0,00*	1-2,1-3
	Düşük	30	27,33	3,81	27	87,43			
	Orta	111	27,89	2,89	28	96,24			
	Yüksek	52	30,69	3,08	30	142,42			
Sınıf Yönetimi Yeterliği	Çok düşük	12	27,50	6,14	29	55,79	30,60	0,00*	1-2,1-3
	Düşük	30	30,27	2,56	30	81,67			
	Orta	111	30,95	2,53	31	97,60			
	Yüksek	52	32,77	2,48	33	137,72			
Ölçek Geneli	Çok düşük	12	75,17	15,09	77	29,54	47,69	0,00*	1-2,1-3
	Düşük	30	87,47	7,04	85,5	84,67			
	Orta	111	88,84	6,73	89	96,61			
	Yüksek	52	95,60	7,55	96,5	144,16			

* $p < 0,05$

Tablo 11.'de araştırma kapsamın alınan öğretmenlerin özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere eğitim verme konusunda özgüven düzeylerine göre kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliği ölçeği genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puanlarına karşılaştırılmasına ilişkin yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 11. incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere eğitim verme konusunda özgüven düzeylerine göre kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliği ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan öğretim yeterliği, işbirliği yeterliği ve sınıf yönetimi yeterliği alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere eğitim verme konusunda özgüvenin düşük olduğunu ifade eden öğretmenlerin ölçek genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puanlar diğer öğretmenlere göre daha düşüktür. Ayrıca özgüvenini yüksek olduğunu ifade eden öğretmenlerin ölçek puanları düşük ve orta olan öğretmenlere göre daha yüksektir.

4.10. Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarındaki Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Öğrencilere Eğitim Verme Konusunda Tecrübe Düzeylerine İlişkin Bulgular

Tablo 12. Öğretmenlerin özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere eğitim verme tecrübelerine göre Kaynaştırma Uygulamalarında Öğretmen Yeterliği Ölçeği Genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puanlarına karşılaştırılması

	Tecrübe	N	\bar{x}	S	Medyan	Sıra Ort.	X ²	P	Fark
Öğretim Yeterliği	Hiç	73	28,71	3,24	29	75,11	42,19	0,00*	1-2
	Biraz	84	30,26	2,66	30	102,47			1-3
	Çok	48	32,44	2,58	33	146,34			2-3
İşbirliği Yeterliği	Hiç	73	25,89	3,46	27	64,36	59,06	0,00*	1-2
	Biraz	84	28,75	3,09	29	111,79			1-3
	Çok	48	30,83	2,97	30	146,39			2-3
Sınıf Yönetimi Yeterliği	Hiç	73	29,96	3,50	30	80,63	22,47	0,00*	1-2
	Biraz	84	31,30	2,62	32	105,76			1-3
	Çok	48	32,54	2,51	33	132,19			2-3
Ölçek Geneli	Hiç	73	84,56	8,78	84	68,58	50,63	0,00*	1-2
	Biraz	84	90,31	7,36	90,5	108,32			1-3
	Çok	48	95,81	7,46	97	146,04			2-3

* $p<0,05$

Tablo 12.'de araştırmaya katılan öğretmenlerin özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere eğitim verme tecrübelerine göre kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliği ölçeği genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puanlarına karşılaştırılmasına ilişkin yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 12. incelendiğinde öğretmenlerin özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere eğitim verme tecrübelerine göre kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliği ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan öğretim yeterliği, işbirliği yeterliği ve sınıf yönetimi yeterliği alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere eğitim verme konusunda hiç tecrübeye sahip olmayan öğretmenlerin ölçek puanları biraz ve çok tecrübeye sahip olan öğretmenlere göre daha düşüktür. Ayrıca özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere eğitim verme konusunda biraz tecrübeye sahip olan öğretmenlerin ölçekten aldıkları puanlar çok tecrübeye sahip olan öğretmenlere göre daha düşük bulunmuştur.

BÖLÜM V

TARTIŞMA

Araştırmada sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarındaki yeterlikleri farklı değişkenlere göre incelenmiştir.

Çalışmamızın bulguları gözden geçirildiği zaman, sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarındaki yeterliklerine verdikleri yanıtlar “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” şeklinde olduğu görülmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamaları ile yapılan diğer çalışmalara bakıldığı zaman olumlu olduğu görülmektedir. Güteryüz’de (2014) sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitime yönelik görüşleri ve sınıf öğretmeni adayları; kaynaştırma eğitime karşı pozitif düşünceye sahip oldukları görülmüştür. Yılmaz (2014) yaptığı çalışmada öğretmen görüşlerini yüksek düzeyde olumlu olduğunu belirtmiştir.

Çankaya ve Korkmaz (2012) ilköğretimde I.kademede kaynaştırma eğitimi uygulamalarının sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirilmesi çalışmasında, sınıf öğretmenleri kaynaştırma eğitimi uygulamalarına yönelik düşüncelerinin genellikle pozitif olduğunu belirtmiştir. Elde edilen bulgular araştırmaları destekler niteliktedir.

Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamaları ile yapılan diğer çalışmalara bakıldığı zaman olumlu sonuçların aksine, Güzel (2014) çalışmasında elde ettiği bulgularda, öğretmenlerin genelinde kaynaştırma uygulamalarına yönelik olumsuz görüşlere sahip olduklarını belirlemiştir. Karaer (2010) sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitiminin yararına inandıklarını ama mevcut koşullar da istenilen sonuca ulaşılmayacağına mesajını vermişlerdir.

Araştırmada sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarındaki yeterlikleri farklı demografik değişkenlere göre incelenmiştir

Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyetlerine göre kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliği ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan “öğretim yeterliği” ve “sınıf yönetimi yeterliği” alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark olmadığı, “işbirliği yeterliği” alt boyutundan ise aldıkları puanlar arasındaki farkın anlamlı olduğu

saptanmıştır. Kadın öğretmenlerin işbirliği yeterliği alt boyutundan aldıkları puanlar erkek öğretmenlere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Forlin ve diğerleri (2009) özel eğitim ve kaynaştırma programlarına yönelik kadın öğretmenlerin tutum ve yaklaşımlarının erkek öğretmenlere göre daha yüksek olduğunu belirtmiştir.

Akcan (2013) kaynaştırma eğitiminde, öğrencilerin yapamadıklarına değil yapabildiklerine yoğunlaşmasının kadın öğretmenler tarafından daha fazla gerçekleştirdiğini belirtmiştir. Cankaya (2010) ise araştırmada erkek öğretmenlerin, kadın öğretmenlere göre kaynaştırma eğitimi uygulamalarını daha uygulanabilir bulduklarını ve kendilerini daha yeterli gördüklerini belirtmiştir.

Araştırma bulgularının aksine Dalğar (2011) okulöncesi öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması çalışmasında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olmadığını belirtmiştir. Yapılan birçok araştırmada da kaynaştırma eğitiminde öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark bulunamamıştır (Güleryüz, 2014 ;Demir, 2014 ;Güner, 2011).

Araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin yaş gruplarına göre kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliği ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan öğretim yeterliği, işbirliği yeterliği ve sınıf yönetimi yeterliği alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır.

Yaş değişkeniyle ilgili önceden yapılmış araştırmaların bulgularında elde edilen araştırma ile orantılı sonuçlara rastlanmaktadır. Ekşi (2010) ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarıyla ilgili tutumlarıyla yaşları arasında ilişki olmadığını belirtmiştir. Cankaya (2010) çalışmasında araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin yaşları ve hizmet yılları kaynaştırma uygulamalarına ilişkin tutumları arasında bir fark olmadığını belirtmiştir. Bu bulgular araştırmanın bulgularını desteklemektedir.

Yapılan araştırma bulgularının aksine, Karaoğlu (2008) ve Ünal (2010) öğretmen adaylarının yaşlarının arttıkça kaynaştırma eğitimi yeterliliklerinin arttığını belirtmiştir. Özdemir ve Ahmetoğlu (2011) araştırmasında öğretmenlerin yaşları ilerledikçe kaynaştırma eğitimi yeterliliklerinin de arttığı sonucuna ulaşmıştır. Parasuram (2006) çalışmasında ise yaş ortalaması yüksek olan öğretmenlerin özel eğitim ve kaynaştırma eğitimine ilişkin tutum düzeylerinin yaş ortalaması düşük olan öğretmenlere göre

kaynaştırma uygulamalarına ilişkin tutumlarının anlamlı farklılıklar gösterdiğini belirtmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin öğrenim durumlarına göre kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliği ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan öğretim yeterliği, işbirliği yeterliği ve sınıf yönetimi yeterliği alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır. Lisans mezunu olan öğretmenlerin lisansüstü mezunu öğretmenlere göre ölçek puanları daha düşük çıkmıştır.

Sazak-Pınar & Öztürk, Avcıoğlu (2004)'nun yapmış olduğu çalışmada, yaş, meslek deneyimleri ve öğrenim düzeylerinde de anlamlı bir ilişkiye rastlanmadığını belirtilmiştir. Bu bulgular araştırmamızı destekler niteliktedir.

Öğretmenlerin özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerle etkileşimde bulunma durumlarına göre kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliği ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan öğretim yeterliği ve işbirliği yeterliği alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır. Sınıf yönetimi yeterliği alt boyutundan aldıkları puanlar arasında ise anlamlı bir fark bulunmamıştır. Özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerle etkileşimde bulunan öğretmenler bulunmayan öğretmenlere göre daha yüksek puan aldıkları belirlenmiştir. Bu araştırma bulgularını destekler nitelikte bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Öğretmenlerin özel eğitim ile ilgili eğitim alma düzeylerine göre kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliği ölçeği genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Bu fark özel eğitim ile ilgili üst düzeyde eğitim alan öğretmenlerden kaynaklanmakta olduğu için, üst düzey eğitim alan öğretmenlerin puanları diğer öğretmenlere göre daha yüksektir. Bu bulgular doğrultusunda kaynaştırma uygulamalarına yönelik alınan eğitim sınıf öğretmenlerinin kendilerini yeterli ve donanımlı olduğu söylenebilir. Avradimis ve diğerleri (2000) çalışmasında özel eğitim ve kaynaştırmaya yönelik iyi eğitim almış öğretmenlerin eğitim ortamı içerisinde kaynaştırmaya yönelik tutumlarının daha iyi olacağını böylece öğrencilere daha fazla yarar sağlayacaklarını belirtmiştir. Orel, Zerey ve Töret (2004) tarafından yapılan çalışmaya göre lisans programında kaynaştırma eğitimine ilişkin ders alan öğretmenlerin görüşlerinin daha çok olumlu olduğunu belirtmişlerdir. Bu araştırmalar yapılan çalışmanın bulgularını destekler niteliktedir.

Yapılan birçok çalışmada öğretmenlerin genelinin kaynaştırma eğitimi uygulamaları konusunda herhangi bir bilgi sahibi olmadıkları ve eğitim almadıkları bulgusuna ulaşılmıştır (Babaoğlan ve Yılmaz, 2010; Çankaya ve Korkmaz, 2012; Balo, 2015; Çerezci, 2015; Berry 2011).

Öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliği ölçeği genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Özel eğitim ile ilgili mevzuat ve politikalara hiç hâkim olmadıklarını ifade eden öğretmenlerin aldıkları puanlar diğer öğretmenlere göre anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur. Ayrıca özel eğitim ile ilgili mevzuat ve politikalara hâkimiyetini iyi olarak tanımlayan öğretmenlerin aldıkları puanlar, zayıf olarak tanımlayan öğretmenlere göre yüksektir.

Araştırma bulgularını destekler nitelikte çalışmalar bulunmamıştır. Yapılan araştırma bulgularının aksine Kara (2016) sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi öğrencilerine yönelik tutumlarını etkileyen faktörlerin incelenmesi adlı çalışmasında, sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik yasal düzenlemeleri takip etmekte yetersiz olduklarını ve pek çok araştırmadan da öğretmenlerin yasal süreçten haberdar olmadıklarını belirtmiştir. Sonuç olarak yapılan araştırmalar incelendiğinde öğretmenlerin çoğunun yasal düzenlemeler hakkında bilgi sahibi olmadıklarını, biraz olduğunu düşünenlerinde kaynaştırma uygulamaları için yeterli olmadıklarını belirtmişlerdir. Çitil (2013)'e göre, kaynaştırma eğitimi uygulamalarında karşılaşılan sıkıntılar devam etse bile özel gereksinimli bireylere tanınan hakların mevcut olduğunu ve bu sıkıntılara son verebilecek en önemli kişilerinde öğretmenler olduğunu belirtmiştir.

Kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliği ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan öğretim yeterliği, işbirliği yeterliği ve sınıf yönetimi yeterliği alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğunu belirlenmiştir. Çulhaoğlu-İmrak (2009) araştırmasında tecrübe sahibi öğretmenlerin daha fazla bilgi sahibi olduklarını belirtmiştir. Bu bulgu araştırmayı destekler niteliktedir. Ancak Özdemir (2012), öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine yönelik olumsuz tutumlarını ve kaynaştırma eğitimine karşı tecrübelerinin, bilgi düzeylerinin eksikliğinden kaynaklı olduğunu ifade etmiştir. Akcan (2013) araştırmasında,

öğretmenlerin genelinin daha önce özel gereksinime ihtiyaç duyan öğrencilerle çalışmadıklarını bu durumda da öğretmenlerin kaynaştırma konusunda kısmen tecrübesiz olduklarını ve daha fazla desteğe ihtiyacı olduklarını saptamıştır.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde; araştırmanın bulgularına dayalı olarak varılan sonuç ve öneriler yer almaktadır.

6.1. Sonuç

KKTC Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet ilkokullarında görev yapmakta olan sınıf öğretmenlerinin “Kaynaştırma Uygulamalarında Öğretmen Yeterliliği Ölçeği” ve “Kişisel Bilgi Formu” ile toplanan veriler analiz edilerek aşağıdaki sonuçlar verilmektedir.

Katılımcıların cinsiyet dağılımı; %43,90 oranında erkek, %56,10 oranında da kadın öğretmenlerin olduğu görülmektedir. Bu bilgiler ışığında; katılımcıların büyük oranının kadın cinsiyete sahip olduğu ifade edilebilir.

Araştırmaya dâhil edilen öğretmenlerin %20,00'sinin 26-35 yaş grubunda, %39,02'sinin 36-45 yaş arası ve %40,98'inin 46 yaş ve üzeri yaş grubunda yer aldığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerimizin %90,73'ü lisans mezunu ve %9,27'sinin ise lisansüstü mezunu olduğu söylenebilir.

Yüzdelik dilimler incelendiği zaman; öğretmenlerin %60,00'nin özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerle anlamlı etkileşimlerinin olduğunu, %40,00'nin ise hiç olmadığı ifade edilmiştir.

Öğretmenlerin %58,54'ü özel eğitime ile ilgili hiç eğitim almadığını, %35,12'si biraz eğitim aldığını ve %6,34'ü üst düzey eğitim aldığını ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerin %17,07'si özel eğitim ile ilgili yerel mevzuat ve politikalara hiç hâkim olmadığını, %43,41'i bu konuda zayıf, %28,78'i orta ve %10,73'ü iyi olduğunu ifade etmişlerdir.

Araştırmaya dahil edilen öğretmenlerin %5,85'i özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere eğitim verme konusundaki özgüvenin çok düşük olduğunu, %14,63'ü düşük, %54,15'i orta ve %25,37'si bu konudaki öz güvenini yüksek olduğunu ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerin %35,61'inin özel eğitime ihtiyaç duyan bir öğrenciye eğitim verme konusunda hiç tecrübesinin olmadığı, %40,98'inin biraz ve %23,41'inin üst düzey tecrübesi olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin genel olarak ölçekte yer alan önermelere "Katılıyorum" ve "Kesinlikle katılıyorum" yanıtını verdikleri tespit edilmiştir. Bu bulguya dayanarak öğretmenlerin genel olarak kaynaştırma uygulamalarında yeterliklerinin yüksek olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyetlerine göre kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliği ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan "öğretim yeterliği" ve "sınıf yönetimi yeterliği" alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark olmadığı, "işbirliği yeterliği" alt boyutundan ise aldıkları puanlar arasındaki farkın anlamlı olduğu saptanmıştır. Kadın öğretmenlerin işbirliği yeterliği alt boyutundan aldıkları puanlar erkek öğretmenlere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamına alınan öğretmenlerin yaş gruplarına göre kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliği ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan öğretim yeterliği, işbirliği yeterliği ve sınıf yönetimi yeterliği alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin öğrenim durumlarına göre kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliği ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan öğretim yeterliği, işbirliği yeterliği ve sınıf yönetimi yeterliği alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır. Lisansüstü mezunu öğretmenlerin ölçek puanları lisans öğretmenlerine göre yüksek olsa da bu fark anlamlı düzeyde değildir.

Öğretmenlerin özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerle etkileşimde bulunma durumlarına göre kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliği ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan öğretim yeterliği ve işbirliği yeterliği alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır. Sınıf yönetimi yeterliği alt boyutundan aldıkları puanlar arasında ise anlamlı bir fark bulunamamıştır. Özel

eğitime ihtiyaç duyan bireylerle etkileşimde bulunan öğretmenler bulunmayan öğretmenlere göre daha yüksek puan aldıkları tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin özel eğitim ile ilgili eğitim alma düzeylerine göre kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliği ölçeği genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Bu fark özel eğitim ile ilgili üst düzeyde eğitim alan öğretmenlerden kaynaklanmakta olduğu için, üst düzey eğitim alan öğretmenlerin puanları diğer öğretmenlere göre daha yüksektir. Bu bulgular doğrutusunda kaynaştırma uygulamalarına yönelik alınan eğitim sınıf öğretmenlerinin kendilerini yeterli ve donanımlı olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin özel eğitim ile ilgili mevzuat ve politikalara hiç hâkim olmadıklarını ifade eden öğretmenlerin aldıkları puanlar diğer öğretmenlere göre anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur. Ayrıca özel eğitim ile ilgili mevzuat ve politikalara hâkimiyetini iyi olarak tanımlayan öğretmenlerin aldıkları puanlar, zayıf olarak tanımlayan öğretmenlere göre yüksektir. Öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliği ölçeği genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere eğitim verme konusunda özgüven düzeylerine ilişkin kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliği ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan öğretim yeterliği, işbirliği yeterliği ve sınıf yönetimi yeterliği alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere eğitim verme konusunda özgüvenin düşük olduğunu ifade eden öğretmenlerin ölçek genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puanlar diğer öğretmenlere göre daha düşük ve özgüveninin yüksek olduğunu ifade eden öğretmenlerin ölçek puanları daha yüksektir.

Öğretmenlerin özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere eğitim verme konusunda tecrübe düzeylerine ilişkin kaynaştırma uygulamalarında öğretmen yeterliği ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan öğretim yeterliği, işbirliği yeterliği ve sınıf yönetimi yeterliği alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere eğitim verme konusunda hiç tecrübe sahibi olmayan öğretmenlerin ölçek puanları, biraz ve çok tecrübeye sahip olan öğretmenlere göre daha düşüktür. Ayrıca özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere

eğitim verme konusunda biraz tecrübeye sahip olan öğretmenlerin ölçekten aldıkları puanlar çok tecrübeye sahip olan öğretmenlere göre daha düşük bulunmuştur.

6.2. Öneriler

Araştırmanın bu bölümünde kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşler analiz edilmiş ve değerlendirilmiştir. Araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda şu öneriler sunulabilmektedir.

6.2.1. Uygulamaya ilişkin öneriler

- Kaynaştırma uygulamaları konusunda eğitim alan öğretmenlerin alamayan öğretmenlere göre kaynaştırmaya daha olumlu baktıkları saptanmıştır. KKTC’de sınıf öğretmeni olarak görev yapacak öğretmenlerin yetiştirildiği Atatürk Öğretmen Akademisi ve üniversitelerin öğretmen yetiştirme programlarında, özel eğitim ve kaynaştırma derslerinin sayısı ve saatleri arttırılabilir. Her öğretmen adayının, mesleğine başladığında, sınıfında karşılaştacağı özel gereksinimli öğrencinin ya da öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verebilecek yeterlilikte donanıma sahip yetişmesine olanak sağlanması önerilebilir.
- Sınıf öğretmenleri özel eğitim ile ilgili mevzuat ve politikalar hakkında daha detaylı bilgilendirilebilir ve daha yeterli düzeye ulaşabilmesi için KKTC MEB bu yönde çalışmalarını arttırabilir.
- Öğrenim durumu lisansüstü olan öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarındaki yeterlikleri lisans mezunu olan öğretmenlerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu nedenle, öğretmenler kendilerini geliştirmek için yüksek lisans programlarına ya da hizmet içi eğitim seminerlerine katılmaları teşvik edilebilir.
- Sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan ya da bulunmayan sınıf öğretmenlerinin, özel gereksinimli öğrencinin yetersizlik türü konusunda tanıyı koyan uzmanlar ve ailenin katılımıyla bilgilendirilebilir.

- Kaynaştırma eğitimi uygulamalarının daha başarılı olabilmesi için öğretmenlerin özel gereksinimli öğrencilerin eğitimi için veliler ve okul personelleriyle sürekli işbirliği içerisinde olmalıdır.

6.2.2. Gelecekte yapılacak olan araştırmalara ilişkin öneriler

- Araştırma sınıf öğretmenleri ile sınırlı tutulmuştur. Araştırmanın yöneticiler ve branş öğretmenleriyle de yapılması konuya daha geniş çerçeveden bakılmasını sağlayacaktır.
- Araştırma KKTC’de Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı ilkokullarında görev yapan sınıf öğretmenlerini kapsamaktadır. Bu çalışma KKTC ‘deki özel okulları da kapsayacak şekilde çalışma grubu genişletilebilir.
- Özel ve devlet ilkokullarında çalışan sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarındaki yeterliklerinin belirlenmesine yönelik karşılaştırmalar yapılarak araştırılabilir.
- Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarındaki yeterliliklerine ilişkin nicel yapılan bu araştırmaya karşılık, gelecekte yapılacak olan araştırmalarda nitel araştırmaların da yapılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Abbasoğlu, S. (2016), “*Özel Eğitim Ve Kaynaştırma Eğitimi Uygulanan İlkokullarda Özel Eğitim Hizmetlerinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*” , Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi EğitimBilimleri Enstitüsü, Kıbrıs.
- Abell, S. K. (2007). Research on science teacher knowledge. In: SK Abell, NG Lederman (Eds.): Handbook of Research on Science Education. Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers, pp. 1105-1149.
- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. (2014). Engelli bireylere ilişkin istatistikî bilgiler. 2 Aralık 2014 tarihinde http://eyh.aile.gov.tr/data/5486a87e369dc57dd4274413/istatistik_Kas%C4%B1m_2014.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Akcan, E. (2013). *Genel Eğitim Sınıflarındaki Kaynaştırma Öğrencileri İçin Milli Eğitim Bakanlığı Tarafından Belirlenen Eğitim-Öğretim Etkinliklerinin Uygulanma Düzeyinin Araştırılması*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi.
- Angelides, P., Stylianou, T. ve Gibbs, P. (2006). Preparing teachers for inclusive education in Cyprus. *Teaching And Teacher Education*, 22(4), 513-522.
- Aral, N. (2011). *Okul öncesi eğitimde kaynaştırma*. İstanbul: Morpa.
- Aral, N. & Gürsoy, F. (2009). *Özel eğitim gerektiren çocuklar ve özel eğitime giriş*. İstanbul: Morpa.
- Ataman, A. (2012). *Temel eğitim öğretmenleri için kaynaştırma uygulamaları ve özel eğitim*. Ankara: Vize Yayıncılık.
- Ataman, Ayşegül. “Kaynaştırmada Sınıf Öğretmeninin Roller ve Yetiştirme Sorunları”. XI. Uluslar Arası Özel Eğitim Kongresi Bildirileri. Eğitim Kitabevi Yayınları, Konya: 2002.
- Atkın, B. (2013). Kaynaştırma. Hasan Avcıoğlu (Ed.), *İlköğretimde özel eğitim içinde* (s. 19-64). Ankara: Nobel.

- Avramidis, E., Bayliss, P., Burden, R. (2000). A survey into mainstream teachers' attitudes towards the inclusion of children with special educational needs in the ordinary school in one local education authority. *Educational Psychology*, 20(2), 191-211
- Babaoğlan, E. ve Yılmaz, Ő. (2010). "Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimindeki yeterlilikleri", *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18, 346-354.
- Balcı, A. (2001). *Etkili Okul Ve Okul Geliştirme*. Pegem A Yayıncılık, Ankara
- Battal, İbrahim. "Sınıf Öğretmenlerinin ve Branş Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine ilişkin Yeterliliklerinin değerlendirilmesi" TC Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar: 2007
- Batu, E. S. ve Kırcaali-İftar, G. (2007), *Kaynaştırma*, Kök Yayıncılık,
- Batu, E. S. ve Kırcaali-İftar, G. (2011). *Kaynaştırma*. Ankara: Kök Yayıncılık
- Belo, N., van Driel, J. H. , van Veen K., & Verloop, N. (2014). Beyond the dichotomy of teacher- versus student focused education: A survey study on physics teachers' beliefs about the goals and pedagogy of physics education. *Teaching and Teacher Education*, 39, 89-101.
- Berry, R.A.W. (2011). Voices of experience: general education teachers on teaching students with disabilities. *International Journal of Inclusive Education*, 15(6) 627-648.
- Boonen, T., Damme, J. V., & Onghena, P. (2014). Teacher effects on student achievement in first grade: which aspects matter most? School Effectiveness and School Improvement. *International Journal of Research, Policy and Practice*, 25(1), 126-152.
- Bowe, F. (2005). *Making inclusion work*. Upper Saddle River, NJ: Pearson.

- Cankaya, Ö. (2010). *İlköğretim I. Kademedeki Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi.
- Chopra, R. (2008). *Factors Influencing Elementary School Teachers' Attitude Towards Inclusive Education*. British Educational Research Association Annual Conference. Edinburgh: Heriot-Watt University.
- Çankaya, Ö. ve Korkmaz, İ. (2012). İlköğretim I. Kademedeki Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)* Cilt 13, Sayı 1, Nisan, Sayfa 1-16
- Çerezci, Ö. (2015). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Yapılan Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Kaynaştırma Kriterleri Açısından Değerlendirilmesi*. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Çitil, M. (2013). *Yasalar ve Özel Eğitim* (2. Baskı). (Ed.: Ayşegül Ataman). Ankara: Vize Yayıncılık.
- Çulhaoğlu İ. H. (2009). *Okul öncesi dönemde kaynaştırma eğitimine ilişkin öğretmen ve ebeveyn tutumları ile kaynaştırma eğitimi uygulanan sınıflarda akran ilişkilerinin incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Dağlı, Ö. (2009), *Okulunda Kaynaştırma Eğitimi Uygulanan Ve Uygulanmayan Okul İdarecileri Ve Öğretmenlerin Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi*. (Yüksel Lisans Tezi). Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Lefkoşa.
- Dağlıoğlu, H. E. (2010). Üstün Yetenekli Çocukların Eğitiminde Öğretmen Yeterlikleri ve Özellikleri. *Milli Eğitim*, 186, 72-84.
- Dalğar, G. (2011). *Okulöncesi Öğretmenlerinin ve Okulöncesi Öğretmen Adaylarının Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırılması*. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Okulöncesi Eğitimi Programı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

- Demir, M. (2014). *Okul Öncesi Dönemde Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Öğretmen Görüşleri*. (Trabzon İli Örneği). Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı Türkçe İşletme Programı, Yüksek Lisans Tezi
- Demir, M. ve Açar, S. (2010) Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Düşünceleri, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 30, Sayı 3 (2010) 749-770
- Dikici-Sığırtmaç, A. (2010). Kaynaştırma eğitimi. Okul öncesinde özel eğitim, Editör: Yazarlar, (2.Baskı) içinde (28-36). Ankara: Kök Yayıncılık.
- Education of Primary and Secondary School Teachers (2007). http://eacea.ec.europa.eu/tempus/participating_countr/es/belarus_country_fiche_final_annex_3.pdf
- Ekşi, K. (2010). *Sınıf Öğretmenleri İle Özel Eğitim Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimi İle İlgili Tutumlarının Karşılaştırılması*. Marmara Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İlköğretim Ana Bilim Dalı. Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Emam, M. M. and Mohamed, A. H. H. (2011). Preschool and primary school teachers' attitudes towards inclusive education in Egypt: the role of experience and self efficacy. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 29 (2011), 976-985. Erişim Tarihi: 15.01.2016 <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042811027923>.
- Eripek, Süleyman Ed. (2007); *İlköğretimde Kaynaştırma*, Anadolu Üniversitesi, 1. Baskı, Eskişehir.
- European Parliament, (2008). European Parliament resolution of 23 September 2008 on improving quality of teacher education, (2008/2068(INI)).
- Farmer J., Hauk, S.& Neumann, A. M. (2005). A. Negotiating reform: Implementing process standards in culturally responsive professional development. *The High School Journal*, 88(4), 59-71.
- Forlin, C., Loreman, T., Sharma, U. & Earle, C. (2009). Demographic differences in changing pre-service teachers' attitudes, sentiments and concerns about inclusive education. *International Journal of Inclusive Education*, 13(2), 195-209.

- Gök, G. (2009). *Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Görüşleri ve Önerileri*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Haziran, Kayseri.
- Gök, G. & Erbaş, D. (2011). Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşleri ve önerileri. *International Journal of Early Childhood Education*, 3(1), 66-87.
- Göksu, İ. & Çevik, T. (2004). *Özel Eğitime Giriş*. Adana. www.adanameb.gov.tr/ana/islemyukle.asp?.id=193
- Gözün, Ö. ve Yıkılmış, A. (2004). Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Konusunda Bilgilendirilmelerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının Değişimindeki Etkililiği, *Özel Eğitim Dergisi*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, 5 (2), 65-77.
- Güleryüz, B.(2014). “*Sınıf Öğretmenlerinin ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi*”.Yüksek Lisans Tezi, Bülent Ecevit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak, Türkiye.
- Güner, N. (2011). Kaynaştırma Sınıflarında Çalışan Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Bilgi Düzeylerinin İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. Cilt:19 No:3, ss:691-708
- Güneş, Ö.A. (2016), “ *Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde Sınıfta Kaynaştırma Öğrencisi Bulunan Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitiminde Yaşanan Sorunlara İlişkin Görüşleri*”, Yüksek Lisans Tezi, Girne Amerikan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kıbrıs
- Güzel, N. (2014). *Kaynaştırma öğrencisi olan ilköğretim öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin yaşadıkları sorunlar (Beykoz İlçesi örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Individuals with disabilities education act. (2013). 12 Temmuz 2014 tarihinde http://en.wikipedia.org/wiki/Individuals_with_Disabilities_Education_Act sayfasından erişilmiştir.

- Kara, Z. (2016). *Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimi Öğrencilerine Yönelik Tutumlarını Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi*. İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi.
- Karacaoğlu, Ö. C. (2008). Öğretmenlerin yeterlilik algıları, Yüzüncü Yıl Üniversitesi. *Eğitim Fakültesi Dergisi*. V(1):70-97.
- Karaer, T.N. (2010). *İlköğretim Okullarındaki Yönetici, Sınıf Ve Psikolojik Danışma Ve Rehber Öğretmenlerin Kaynaştırma Adayı Özel Gereksinimli Öğrencileri Tanıma Ve Yönlendirme Yeterliliklerinin İncelenmesi. (Gaziantep İli Örneği)*. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Kargın, T. (2004). “Kaynaştırma: Tanımı, gelişimi ve ilkeleri”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*. 5 (2), 1-13.
- Kargın, T. (2010). Kaynaştırma eğitim. N. Baykoç, (Ed.), *Öğretmenlik programları için özel eğitim içinde* (66-90). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Kaya, İ. (2005), “Anasınıfı Öğretmenlerinin Kaynaştırma (Entegrasyon) Eğitimi Uygulamalarında Yeterlilik Düzeylerinin Değerlendirilmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- KKTC MEB (2006). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı. *Kuzey Kıbrıs'ta Özel Eğitim- Önce İnsan*. Lefkoşa: Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı İlköğretim Dairesi Müdürlüğü Özel Eğitim Birimi Yayını.
- Knight, S. & Wiseman, D. (2005). Professional development for teachers of diverse students: A summary of the research. *Journal of Education for Students Placed at Risk*, 10(4), 387-405.
- Kurt, T. (2012), Öğretmenlerin Öz Yeterlik ve Kolektif Yeterlik Algıları, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, C.10, s. 2, Ankara, s. 201
- Lindsay, G. (2007). “Educational psychology and the effectiveness of inclusive education/mainstreaming”, *British Journal of Educational Psychology*, (77), 1-24.
- McLaughlin. M. W. & Talbert, J. E. (2006). Building school-based teacher learning communities: Professional strategies to improve student achievement. New York: Teacher College Press.
- MEB (2006); *Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği*. Ankara: MEB Yayınevi.

- MEB, (2008). *Öğretmen yeterlikleri: Öğretmenlik mesleği genel ve özel alan yeterlikleri*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- MEB, (2013). *Bütünleştirme Kapsamında Eğitim Uygulamaları Öğretmen Kılavuz Kitabı*. Ankara.
- MEB. (2010). *Okullarımızda Kaynaştırma (Neden, Nasıl, Niçin)*.Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik Ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- MEB. (2011). *Milli eğitim bakanlığının teşkilat ve görevleri hakkında kanun hükmünde kararname*. 12 Kasım 2014 tarihinde http://mevzuat.meb.gov.tr/html/mebtesvegorevkhk_1/mebtesvegor_0.html sayfasından erişilmiştir.
- Nizamoğlu, N. (2006).*Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Konusundaki Yeterlilikleri*, Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Orel, Aysel, Zerey, Zahide & Töret Gökhan. "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının İncelenmesi" *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*,cilt: 5 sayı: 1Ankara: 2004
- Özabacı, N. (2012). "Sınıfta Sorunlu Ve Özel Öğrencilerin Yönetimi". M. Şişman ve S. Turan. (Ed). *Sınıf yönetimi içinde (185-206)* Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Özdemir, H. (2010). *Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamasına ilişkin görüşlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Özdemir, H. (2012). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yaşları Ve Mesleki Deneyimleri Açısından Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. *JournalOf Educational And Instructional Studies In The World*. February 2012, Volume 2 Issue 1 Article 11 Issn: 2146-7463
- Özdemir, H.& Ahmetoğlu, E. (2011). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yaşları ve Mesleki Deneyimleri Açısından Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi*. 2nd International Conference On New Trends İn Education And Their Implications

- Özen, E. S. (2008). “Kaynaştırma ve Destek Özel Eğitim Hizmetleri”, *Özel Eğitime Gereksinimi Olan Öğrenciler Ve Özel Eğitim*. (Ed: İbrahim H. Diken). Ankara: Pegem Akademi.
- Özgür, Ğ. (2011). *İlköğretimde Kaynaştırma*. Adana: Karahan Yayınları.
- Pamuk, Y. (2016). *Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir, Türkiye.
- Parasuram, K. (2006). Variables that affect teachers’ attitudes towards disability and inclusive education in Mumbai, India. *Disability & Society*, 21(3), 231-242.
- Penuel, W. R., Fishman, J. B., Yamaguchi, R.& Gallagher, L. P. (2007). What makes professional development effective? Strategies that foster curriculum implementation. *American Educational Research Journal*, 44(4), 921-958
<http://aerj.aera.net>
- Sart, H. ,Ala, H. , Yazlık, Ö. ve Yılmaz, F.K. (2004). *Türkiye Kaynaştırma Eğitiminde Nerede? : Eğitimciye Öneriler*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı.Malatya: İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi.
- Saygı, M. (2007). Kuzey Kıbrıs’ta Özel Eğitim ve Kaynaştırma. *KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Milli Eğitim Dergisi*. Sayı 1(1), 53-64.
- Sucuoğlu B. ve Kargın T. (2010). *İlköğretim’de Kaynaştırma Uygulamaları*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Sucuoğlu B. ve Kargın T. (2014). *İlköğretimde Kaynaştırma Uygulamaları Yaklaşımlar Yöntemler Teknikler*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Sülün, K. (2012). “İlköğretim Genel Eğitim Sınıfı ile Özel Eğitim Sınıfında Öğrenim Gören Kaynaştırma Öğrencilerinin Sosyal Becerilerinin İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Şahin, A. (2010). *Kaynaştırma Yoluyla Eğitim Gören Öğrencilerin Sosyalleşme Sürecinde Karşılaştığı Sorunların Öğretmen Görüşlerine Göre incelenmesi (Erzurum ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Atatürk üniversitesi, Sosyal Bilimler

Enstitüsü, Erzurum. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi İşitme Engelliler.

Tay, B. (2005). Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Öğrenme Stratejileri. Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt 6. Sayı 1. Sayfa. 209-225.
From: <http://www.kefad.gazi.edu.edu.tr/2005.1/209-225.pdf.pdf>.

TED. (2009). *Öğretmen Yeterlilikleri*. Ankara: Türk Eğitim Derneği.

Topçu, E. ve Katılmış, A. (2013). Yarı Zamanlı Kaynaştırma Eğitimi Alan Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Düşünceleri. Sakarya University Journal of Education, 3/3 (Aralık /December 2013) ss. 48-81

Turnbull, R., Turnbull, A., Shank, M.& Smith, S. J. (2004). *Exceptional Lives: Special Education in Today's Schools*. Pearson, Merrill, Prentice Hall: Columbus, Ohio.

Türk, N. (2011); *“İlköğretim Okullarında Uygulanan Kaynaştırma Eğitimi ile İlgili Sosyolojik Bir araştırma”*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

Ünal, F. (2010). *Kaynaştırma Uygulamasının Yapıldığı Sınıflardaki, Öğretmen, Normal Gelişim Gösteren Öğrenci ve Engelli Öğrenci Velilerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Adana.

World Bank, (2005). *Learning to teach in the knowledge society*. Final Report. by Task Manager Juan Manuel World Bank.

Yılmaz, A. (2014). İlköğretim Okullarında Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi, Sosyal Politika Çalışmaları, T.C.Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Hakemli Araştırma Dergisi, (s.111-127) Sayı:31, Ocak- Haziran 2014.

EKLER**Sayfa**

EK 1. KİŞİSEL BİLGİ FORMU.....	60
EK 2. KAYNAŞTIRMA UYGULAMALARINDA ÖĞRETMEN YETERLİK ÖLÇEĞİ.....	61
EK 3. KKTC, MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI, İLKÖĞRETİM DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ İZİN YAZISI	62
ÖZGEÇMİŞ.....	63

EK 1. Kişisel Bilgi Formu

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Açıklama: Bu anket sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarındaki yeterliliklerini belirlemek amacıyla uygulanmaktadır. Elde edilecek veriler araştırma kapsamı dışında hiçbir şekilde kullanılmayacak, yalnızca yüksek lisans tezi için kullanılacaktır. Lütfen her maddeyi dikkatlice okuyarak sizin için en uygun olan yere “X” işareti koyunuz. Araştırmaya göstereceğiniz katkılardan dolayı teşekkürlerimi sunar, öğretmenlik mesleğinizde başarılar dilerim.

Danışman: Yrd.Doç.Dr. Mukaddes DEMİROK

Y.D.Ü. Yüksek Lisans Tez Öğrencisi

Filiz TABAKLAR

Kişisel Bilgi Formu:

A. Cinsiyetiniz?

1. Erkek _____ 2. Kadın _____

B. Yaşınız kaç?

1. 25 yaş ve altı _____ 3. 36-45 yaş arası _____
2. 26-35 yaş arası _____ 4. 46 yaş ve üstü _____

C. Öğrenim durumunuz:

1. Lise mezunu ve dengi _____ 3. Yüksek lisans _____
2. Üniversite mezunu ve dengi _____ 4. Diğer _____

D. Özel eğitime ihtiyaç duyan bir birey ile anlamlı/kayda değer etkileşimim olmuştur:

1. Evet _____ 2. Hayır _____

E. Özel eğitim ile ilgili aşağıda belirtilen düzeyde eğitim aldım:

1. Hiç _____ 2. Biraz _____ 3. Üst (en az 40 saat) _____

F. Özel eğitime ihtiyaç duyan çocuklarla ilgili yerel mevzuat ve politikalara dair bilgim:

1. Hiç _____ 2. Zayıf _____ 3. Orta _____ 4. İyi _____ 5. Çok iyi _____

G. Özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere eğitim verme konusundaki öz güvenim:

1. Çok düşük _____ 2. Düşük _____ 3. Orta _____ 4. Yüksek _____ 5. Çok yüksek _____

H. Özel eğitime ihtiyaç duyan bir öğrenciye eğitim verme tecrübem:

1. Hiç _____ 2. Biraz _____ 3. Üst (en az 30 tam gün) _____

EK 2. Kaynaştırma Uygulamalarında Öğretmen Yeterliği Ölçeği

Aşağıdaki ifadelerde belirtilen özelliğe ne kadar sahip olduğunuzu, yan tarafta verilen derecelerden yalnızca birinin içine “X” koyarak işaretleyiniz. Vereceğiniz içten cevaplar, çalışmanın bilimsel niteliğini artıracığından oldukça önem arz etmektedir.

	Lütfen her bir ifade hakkındaki fikrinizi en iyi temsil eden yere “X” işareti koyunuz.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Öğrencilere, davranışları hakkındaki beklentilerimi açıkça ifade ederim.						
2	Rahatsız edici ya da gürültü yapan bir öğrenciye karşı soğukkanlı/sakin davranabilirim.						
3	Velilerin, okula gelmeleri konusunda rahat hissetmelerini sağlarım.						
4	Ailelere, çocuklarının okul başarılarına yardım etmeleri konusunda destek veririm.						
5	Öğrettiğim konu hakkında öğrenci yeterliliklerini ölçebilirim.						
6	Yetenekli öğrencilere uygun koşulları sağlayabilirim.						
7	Sınıf ortamında oluşabilecek istenmeyen davranışları engelleme konusunda kendime güvenirim.						
8	Sınıftaki istenmeyen davranışları kontrol ederim.						
9	Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin ebeveynlerinin okul aktivitelerine katılımlarını sağlamada kendime güveniyorum.						
10	Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına uygun etkinlikleri tasarlamada kendime güveniyorum.						
11	Çocukların sınıf kurallarına uymasını sağlarım.						
12	Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için eğitsel planları düzenlemede diğer kişilerle (konuşma terapisti, diğer öğretmenler vb.) işbirliği yapabilirim.						
13	Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin eğitimi için diğer profesyonellerle ve ilgili personellerle (sosyal hizmet çalışanı, diğer öğretmenler vb.) ortaklaşa çalışabilirim.						
14	Öğrencilerin ikiyeşerli veya gruplar halinde çalışmalarını sağlama konusunda kendime güvenirim.						
15	Çeşitli değerlendirme stratejilerini (portfolyo değerlendirmesi, performansa dayalı değerlendirme vb.) kullanırım.						
16	Kaynaştırma eğitimi ile ilgili yasa ve politikalar hakkında insanları bilgilendirmede kendime güveniyorum.						
17	Saldırgan öğrencilerle başa çıkma konusunda kendime güvenirim.						
18	Öğrencilerin kafası karıştığında alternatif açıklamalar sunar ve örnekler veririm.						

Ek 3. KKTC Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Dairesi Müdürlüğü İzin Yazısı

Özgeçmiş Örneği

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Filiz TABAKLAR

Doğum Tarihi: 23/07/1991

Öğrenim Durumu: Yüksek Lisans

Derece	Alan		Üniversite	Yıl
Lisans	Eğitim Fakültesi	Sınıf Öğretmenliği	Yakın Doğu Üniv	2011-2015
Yüksek Lisans	Eğitim Bil. Fakültesi	Sınıf Öğretmenliği	Yakın Doğu Üniv	2015-2017

Yüksek Lisans Tezi

“Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarındaki Yeterliklerinin Belirlenmesi.” Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kıbrıs 2017.